

Η «Τάμπα». Το σκάκι των Ζωγλοπιτών.

ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Η Ραχούλα μετράει τις πληγές της

Σελ. 6-7

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Ζωγλοπιτικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

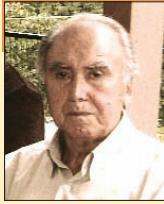
ΕΤΟΣ 27ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΟΥ 115 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΕΚΛΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Ελλάδα και Δολοπία

Ο μύθος του Αμύντορα και του Φοίνικα (Οι μυθικοί πρόγονοί μας)

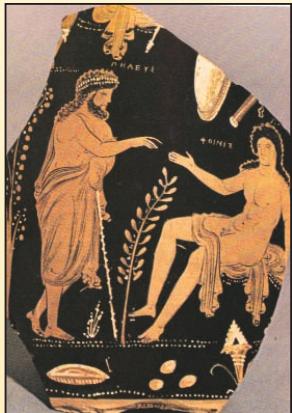
Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

Στα προϊστορικά-μυθικά χρόνια η Ελλάδα ήταν μια περιορισμένη περιοχή της Ήπειρου που τη χώριζε από τη Θεσσαλία η οροσειρά της Πίνδου. Ιδρυτής της χώρας αυτής, κατά τη μυθολογία, ήταν ο Έλληνας, γιος του Δευκαλίωνα και της Πύρας ή, σε άλλη εκδοχή, γιος του Δία και της Πύρας. Ο Δευκαλίωνας και η Πύρα ήταν το μόνο ζευγάρι που γλίτωσε από τον κατακλυσμό που έκαμε ο Δίας. Ο ίδιος ο "πατήρ θεών και ανθρώπων" τους συμβούλευσε, περπατώντας να ρίχνουν πίσω τους πέτρες. Οι πέτρες που έριχνε ο Δευκαλίωνας γίνονταν άνδρες και οι πέτρες που έριχνε η

Πύρα γίνονταν γυναίκες. Έτσι δημιουργήθηκε ο καινούργιος κόσμος μετά τον κατακλυσμό. Στα αρχαία ελληνικά η λέξη "πέτρα" λέγεται "λάσ", και οι άνθρωποι "που γεννήθηκαν από τις πέτρες" ονομάστηκαν λάός!

Ο ελληνικός αυτός κοσμογονικός μύθος είναι ο αντίποδας του εβραϊκού, με τον κατακλυσμό και την κιβωτό του Νώ.

Στα χρόνια που εξετάζουμε βασιλίας της Ελλάδας ήταν ο Αμύντορας, γιος του Όρμενου και εγγόνος του Έλληνα. Ο Αμύντορας είχε έναν γιο, το Φοίνικα, παλικάρι πάνω στην ακμή

Ο Πηλέας όρθιος ανάμεσα στα δένδρα, ακουμπισμένος στο ραβδό του, υποδέχεται το Φοίνικα. Θραύσμα κρατήρα του 5ου π.Χ. αι. που βρίσκεται στο μουσείο της Οκλαχόμα (ΗΠΑ)

Συνέχεια στην 3η σελ.

Σ' αυτό
το
φύλλο
θα
διαβά-
σετε...

1. Λάμπρου Γριβέλλα: "Ελλάδα & Δολοπία" .....σελ. 1-3
2. Βασίλη Καραγιάννη: "Ο Ντελάλης του χωριού.....1-5
3. Γιώργου Δ. Κατσιούλα: "Ο εχθρός και τα όπλα μας".....1-4
4. Θωμά Γ. Κίσσα: "Οι θυσίες" 1-3
5. Νίκου Καστούκου: "Γνωμικός λόγος" 1-4
6. Παναγιώτη Αγ. Κατσιούλα: "Τα καλοκαίρια στου Γιώπη".....1-4
7. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Τουρκική απειλή" 1-4
8. Σούλα Τόσκα-Κάμπα: "Εθίμα της Αργιθέας γύρω από τη γέννηση του παιδιού" 1-8
9. Μάρκου Παππά: "Παρακληση του δάσους" (ποίημα) 2
10. Συνδρομές-Κοινωνικά-Ανέκδοτο-Αινίγματα 2
11. Διαχοροική ποίηση 5
12. Βιβλική καταστροφή (κείμενο-εικόνες) 6
13. Τι απέγινε η Τάμπα 7
14. Ο κορονοϊός και τα πανηγύρια μας.....7
15. Απόστολος Αλεξανδρής & Γεώργιος Ζωγράφος.....8
16. Το κόμμα των "Ιαπόνων" 8
17. Γιώργου Κήλημου: "Στέφανος Σεκλιζώτης" (Βιβλιοπαρουσίαση) 9
18. Λάμπρου Γριβέλλα: "Οι Εθνικοί ειεργέτες και η άμυνα μας" 9
19. Αριστοτέλη Κωτσέλη: "Το οικογενειακό τραπέζι, άλλοτε και τώραρι" 9
20. Νικολάου Πολίτη: "Οι παραδόσεις του Ελληνικού Λαού" ...9
21. Δημοτική Ενότητα Ιτάμου 10
22. Πώς φώτιζαν τις κατοικίες τους οι παλιοί (Ο Παλιός) 10
23. Μύθοι του Αισθόπου 10
24. "Αμερικάνικες πουκαμίσες" (διήγημα) 11
25. Εθν. Διατροφ. Οδηγός: "Προστιθέμενα λίπη ζάχαρη και γλυκαντικές ουσίες" 11
26. "Οι συνωμοσιολόγοι" (Χρονογράφημα) 12
27. "Όταν θυμάματα τα παλί" (Αιθεροβάμων) 12
28. "Εva "Αντίο" που πρέπει να πω" 12

Ο ΝΤΕΛΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Γράφει ο
Βασίλης Χρ.
Καραγιάννης

Πολλές φορές, ακόμη και σήμερα, έπειτα από το πέρασμα τόσων δεκαετιών, βουίζουν τα αυτιά μου από τον δυνατό ήχο "ακούστε χωριανοί", είναι η φωνή του ντελάλη του χωριού μας που προσπαθούσε να μας μεταφέρει διά ζώσης σπουδαία και ενδιαφέροντα μηνύματα. Στο άκουσμα της φωνής εκείνης σταματούσε κάθε θόρυβος και κάθε συζήτηση και με τα αυτιά μας τεντωμένα, "δόγα", όπως λέμε στα μέρη μας, αφουγκραζόμασταν με απόλυτη προσοχή τα λόγια του ντελάλη. Όσοι πάλι δεν κατάφερναν να ακούσουν καλά ή δεν προλάβαιναν να βγουν έξω, στο μπαλκόνι, για να ακούσουν, ζητούσαν από τους άλλους να επαναλάβουν αυτό που τόσο λαγαρά και

Συνέχεια στην 5η σελ.

Ο εχθρός και τα όπλα μας

Γράφει ο Γιώργος
Δ. Κατσιούλας

Αφότου ο άνθρωπος εμφανίστηκε στον πλανήτη, για να επιβιώσει, έπρεπε να αντιμετωπίσει διάφορους εχθρούς και για κάθε εχθρό χρειαζόταν τα κατάλληλα όπλα. Το πιο δύσκολο ήταν - και εξακολουθεί να είναι - η αντιμετώπιση εχθρών αφανών, όπως τα μικρόβια και οι ιοί. Και τα μεν μικρόβια η επιστήμη τα αντιμετωπίζει με διάφορα αντιβιωτικά, οι ιοί όμως εξακολουθούν να αποτελούν δυσεπίπειτο πρόβλημα, όπως συμβαίνει στις μέρες μας με τον κορονοϊό, που οι επιστήμονες τον βάφτισαν covid 19. Ασφαλώς, και σύντομα θα βρεθεί και γι' αυτόν το σωτήριο εμβόλιο, μέχρι τότε όμως το μόνο που μπορούμε να κάμουμε είναι να του...

Συνέχεια στην 4η σελ.

Οι θυσίες

Γράφει ο
Θωμάς Κίσσας

Όταν ο άνθρωπος εμφανίστηκε πάνω στη γη, έφερε μαζί του και το φόβο - φοβήτων τους κεραυνούς, τις αστραπές, τις βροντές, τους σεισμούς - όλα αυτά πίστες ότι ήταν έργα αφράτων δυνάμεων, συχνά και εχθρικών. Δεν μπόρεσε με το μιαλό που διέθετε να εξηγήσει όλα αυτά τα φυσικά φαινόμενα. Έτσι έπλασε με το νου του θεόυς και προσέδωσε σ' αυτούς αρετές και ελαττώματα όμοια με τα δικά του.

Αυτές τις θεότητες θέλησε να τις πάρει με το μέρος του, επινόωντας διάφορες θυσίες αιματηρές ή αναίμαχτες για να τις καλοπάσει. Στις αιματηρές θυσίαζε μεγάλα ζώα (άλογα, βόδια, ποδόβατα, κατσίκια, πτηνά). Στις αναίμακτες θυσίαζε καρπούς κιούών ποιθανότατα.

Συνέχεια στην 3η σελ.

Γνωμικός λόγος

Επηγέλμα Νικολάου Κατσιούν
Κλαυτού Φιλαλόγου

1. "Βίαιος διδάσκαλος ο πόλεμος".
  2. "Ο μη δυνάμενος κοινωνίν ή θηρίον ή θεός".
  3. "Τον άνδρα ου χρεών τον αγαθόν μεγάλα πράσσοντα τους τρόπους μεθιστάναι", Ευριπίδης.
- MET. Ο ενάρετος άνθρωπος οφείλει να μην αλλάζει τη συμπεριφορά του, όταν ευδαιμονεί.
4. "Χαλεπώτερον παίδας τρέφειν ή την Τροίαν ελεύν" ή "Ράον την Τροίαν ελεύν ή παίδας τρέφειν"
- MET. Είναι ευκολότερο να κουρσέψει την Τροία παρά να ανατρέψεις παιδιά.

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ

Ανάγκη συναγερμού των απανταχού Ελλήνων

Βρισκόμαστε σε μία ξεκάθαρη αύξηση ποσοτική και ποιοτική της τουρκικής επιθετικότητας. Αυτό δείχνει τουλάχιστον τη σημαντική αύξηση των υπερπτήσεων πάνω στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Από 39, το 2017, έφτασαν σε 255 μόνο το πρώτο τρίμηνο του 2020 και μάλιστα σε κατοικημένα μεγάλα νησιά. Να προστεθεί η προσπάθεια εμβολισμών σκαφών και, τελευταία, τα 24 οικόπεδα σε ελληνική υφαλοκρηπίδα για έρευνα υδρογονανθράκων.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η Τουρκία παραμένει μία αναθεωρητική δύναμη η οποία επιδιώκει την περιφερειακή ηγεμονία. Και δεν θα

Συνέχεια στην 4η σελ.

Τα καλοκαίρια στου Γιώπη

Γράφει ο
Παναγιώτης
Κατσιούλας

Τα καλοκαίρια που οι οικογένειες μας ανέβαιναν στο Γιώπη με τα κοπάδια, για ειμάς τα παιδιά με την πατέρα τους στην παραλία, για μαρούλια

Ο εχθρός και τα όπλα μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

κλείσουμε την πόρτα.

Οι γιαγιάδες μας τον παλιό καιρό έκλειναν την πόρτα του σπιτιού στους καλικάντζαρους, βάζοντας πίσω από την πόρτα κλαδιά κέδρου! Αυτά όμως δεν πρόκειται να εμποδίσουν τον ίο. Τέσσερα απλά πράγματα συνιστούν οι επιστήμονες της υγείας, που μπορούν να κρατήσουν τον ίο μακριά μας:

- Κάλυψη μύτης και στόματος με μάσκα.
- Σχολαστικό πλύσιμο των χεριών με άφθονο σαπούνι.
- Διατήρηση αποστάσεων παντού.
- Αποφυγή συνωστισμών (χοροί και πανηγύρια, εκκλησίες, γάμοι, κηδείες κλπ.).

Το πλύσιμο των χεριών Το ιστορικό

Το πλύσιμο των χεριών δεν εφαρμόζεται μόνο για τον κορονοϊό, δεν χρησιμοποιούνταν όμως και από πολύ παλιά μόλις πριν από 170 χρόνια γενικεύτηκε το πλύσιμο των χεριών, ως συνθήκη υγειεινής και ασφάλειας έναντι των μικροβίων. Τότε, και μετά κόπων και βασάνων, το "ανακάλυψε" η επιστήμη. Μοιάζει παράδοξο αν λάβει υπόψη του κανείς πως ο Πόντιος Πιλάτος "ένιψε τα χείρας του" πολλούς αιώνες πριν, ενώ το πλύσιμο των χεριών επιβάλλεται για λόγους καθαριότητας σε θρησκευτικές τελετές τόσο των εβραίων όσο και των μουσουλμάνων. Αν υπάρχει πάντως ένας πρωτοπόρος της επιστήμης στο πεδίο της υγειεινής των χεριών, αυτός είναι ο Ούγγρος γιατρός Ιγκμάτς Σέμελβαϊς.

Ήταν στα μέσα του 19ου αιώνα όταν ο Σέμελβαϊς ανέλαβε καθήκοντα βοηθού καθηγητή στο γενικό νοσοκομείο της Βιέννης. Και ήταν ο μόνος που προβληματίστηκε για το γεγονός πως στη μία μασευτική κλινική του νοσοκομείου πέθαιναν πολύ περισσότερες γυναίκες από επιλόχειο πυρετό σε σχέση με την άλλη. Δεν άργησε να υποθέσει τον λόγο. Στη μία κλινική ασκούνταν γιατροί, στην άλλη μάεις. Οι πρώτοι έκαναν νεκροψίες, οι δεύτερες όχι.

Για να καταλήξει στο συμπέρασμά του, ο Σέμελβαϊς βοηθήθηκε από την κακή τύχη ενός συναδέλφου του, ο οποίος εξέτασε ένα πτώμα έχοντας κοπεί στο χέρι με αποτέλεσμα να προσβληθεί από στρψαμία και να πεθάνει. Συγκρίνοντας τα συμπτώματα του άτυχου γιατρού και των άτυχων λεχώνων, συμπέρανε πως η αιτία ήταν η ίδια: τα "δηλητηρία", όπως τα ονόμασε, που προέρχονταν από τα πτώματα, μετέφεραν με τα χέρια τους οι γιατροί και μόλιναν τις εγκύους. Το επόμενο βήμα ήταν να παρασκεύασε ένα διάλυμα χλωριούχου ασβεστίου όπου απολυμαίνονταν χέρια και λατρικά εργαλεία. Η κίνηση αποδείχθηκε σωτήρια. Πριν την παρέμβασή του η θνησιμότητα των νέων μητέρων έφτανε το 18%. Μετά την επιβολή της υγειεινής των χεριών, το ποσοστό αυτό έπεσε στο 1%.

Παρά τα θαυμαστά αποτελέσματα, όμως, η αντισηπτική μέθοδος του Σέμελβαϊς συνάντησε ισχυρές αντιστάσεις. Ένας λόγος ήταν πως οι άνθρωποι τότε δεν πίστευαν πως μπορεί να είναι κινητοί φορείς μικροβίων. Οι γιατροί θίγονταν στην ιδέα πως μπορούσαν να προκαλούν οι ίδιοι μολύνσεις. Η πλειονότητα, εξάλλου, προερχόταν από οικογένειες της μεσαίας ή της ανώτερης τάξης της Βιέννης. Αυτοί ήταν οι "καθαροί", ενώ βρώμικοι στα μάτια τους ήταν μόνο οι εργάτες των φτωχών στρωμάτων που είχαν άλλες συνήθειες υγειεινής ή δεν είχαν και καθόλου. Ήταν προσβλητικό επομένως γι' αυτούς να τους πει κάποιος πως τα χέρια τους ήταν βρώμικα.

Θα έπρεπε να περάσουν δέκα χρόνια για να επισημάνει ένας γιατρός που κατέκτησε τη φήμη, ο Λουί Παστέρ, την ανάγκη εξόντωσης των μικροβίων. Άλλα ακόμη περισσότερα για να ανακαλύψει ο γερμανός επιστήμονας Ρόμπερτ Κοχ τον βάκιλο του άνθρακα. Και άλλα ακόμη για να εισαγάγει ένας Άγγελος χειρουργός, ο Τζέφερ Λίστερ, την υποχρεωτική απολύμανση των χεριών στη χειρουργική. Στις αρχές του 20ου αιώνα, το πλύσιμο των χεριών δεν ήταν μια υποχρέωση των γιατρών μόνο, αλλά κάπι που έπρεπε να κάνουν όλοι, ιδιαίτερα σε περιόδους επιδημιών και άλλων μολυσματικών ασθενειών. Η εικόνα στο τέλος δεν ήταν πολύ διαφορετική από τη σημερινή. Οι άνθρωποι απέφευγαν τις χειραψίες, τις αγκαλιές και τα φιλιά. Το στόμα και το δέρμα είχαν καταχωρηθεί πλέον ως εστίες μικροβίων.

Πόσο αποτελεσματικό είναι όμως το πλύσιμο των χεριών; Αναλύσεις μοντέλων σε βρετανικά νοσοκομεία έχουν δείξει πως εάν πλένει κανείς τα χέρια του πέντε με δέκα φορές περισσότερο από το συνηθισμένο, τότε μειώνει τον κίνδυνο της μόλυνσης κατά 25%. Στη μάχη κατά της εξάπλωσης μιας πανδημίας, όπως αυτή που μαστίζει και σήμερα την ανθρωπότητα, επισημαίνεται από τους ειδικούς, ότι, μαζί με τα άλλα περιοριστικά μέτρα που συνιστούν οι ειδικοί, το πλύσιμο των χεριών - και όχι μόνο - μπορεί ν' αποδειχθεί σωτήριο.

Γνωμικός λόγος

Συνέχεια από τη σελ. 1

5. "Χωρίς οικογένεια δεν ζης· χωρίς θρησκεία δεν ξέρεις γιατί ζης· χωρίς πατριδα δεν ξέρεις πού ζης".

6. "Υπάρχουν άνθρωποι που με τον χαρκήρα τους γκρεμίζουν ότι κτίζουν με τον νου τους"

7. "Ο μορφωμένος αγαπά να μαθαίνει· ο νηματής να διδάσκει"

8. "Ο μωρός εξαγγέλλει τί πρόκειται να πράξει. Ο κενόδοξος τί σπουδαία έπραξε. Ο σοφός σωπά για όσα έπραξε"

9. "Με τα παιδιά, τους γέρους και τις γυναίκες δεν χρειάζονται πολλές κουβέντες".

10. "Νόμος ο πάντων βασιλεύς", Πίνδαρος (Γοργίας Πλάτωνος, 484β').

11. "Οσο πιο διεφθαρμένη είναι μια πολιτεία, τόσο περισσότερους νόμους έχει", Τάκιτος (Χρονικά, III, 27).

12. "Αντί να βλέπω δυσκολίες σε κάθε ευκαιρία, εξακολουθώ να βρίσκω ευκαιρίες σε κάθε δυσκολία", Σεμίνα Διγενή, (TV Guide, Βήμα 21-3-2004).

13. "Η νηστεία είναι η φτερούγα της πορείας προς τα άνω", Μέγας Βασίλειος.

14. "Ευκόλωτερα βρίσκεις αφιλοχρήματον άντρα παρά γυναίκα", Ν.Κ.

15. "De omnibus rebus et aliis quibus" = (μιλήσαμε) για όλα τα πράγματα και για μερικά άλλα (Λατινική φράση).

16. "Δοκίμασα και την εκδίκηση· πάλι εγώ ήμουν ο χαμένος", Τίτος Πατρίκιος (ποιητής).

17. "Είναι εύκολο να κατηγορούμε· δύσκολο να κατανοούμε".

18. "Επιλέγω τους φίλους μου προσεκτικά· οι εχθροί θα με διαλέξουν μόνο τους", Σεμίνα Διγενή (αποδίδει το γνωμικό στον Αραφάτ), στην Εφημερίδα "Το Βήμα", 21-3-2004.

19. "Τα ονειρα δεν πρέπει να τα λαβώνουμε", Γιάννης Πανούσης (Εφημ. "Τα Νέα", 3-5-1994).

20. "Ολβιός (ευτυχής) όστις της Ιστορίας έσχε μάθησην", Ευριπίδης.

21. "Ου φροντίς Ιπποκλείδη" (=Σκοτίστηκε ο Ιπποκλείδης!)

ΣΗΜ. Ο Ιπποκλείδης ήταν υποψήφιος γαμπρός τού Τυράννου τής Σικουώνας Κλεισθένη, ο οποίος γαμπρός χόρευε άσεμνα πάνω σε ένα τραπέζι και σχολιαζόταν. Μάριος Πλωτίρης ("Βήμα", 15-5-05).

22. "Θηκόσκει σιγαθέν καλόν έργον", Πίνδαρος.

MET. Ξεχινούνται τα καλά έργα, όταν αποσιωπώνται. Μάριος Πλωτίρης ("Το Βήμα", 15-5-2005).

23. "Μεταξύ κύλικος (ποτηριού) και χειλέων πολλά πέλει.

(Ανάμεσα στο ποτήρι και στα χείλη πολλά μπορούν να συμβούν)

24. "Ο φιλόσοφος Βασίλειος Τατάκης σε μια συνάντηση με έναν φοιτητή του αναφώνει: "Μάλιστα, κύριε· είστε η Αυτού Μεγαλείσης ο μαθητής μου!" (Οποίος παιδαγωγικός δεσμούς!).

25. "Οι άνθρωποι δεν αντέχουν να ακούνε όλες τις αλήθειες· για πολλούς το ψέμα τους πεφτεί ελκυστικότερο".

26. "Δεν μπορείς να βοηθήσεις κάποιον, αν δε σου δώσει το δικαίωμα να τον βοηθήσεις", Ανδρέας Βουτσιάς, Σκηνοθέτης.

27. "Τις κερκόπορτες, για να περάσουν οι ξένοι, τις ανοίγουν Έλληνες!" Γ. Ρωμαίος, ("Το Βήμα", 24-7-2005).

28. "Habent et libri fata sua". ("Έχουν και τα βιβλία τη μοίρα τους), λατινικό γνωμικό.

29. "Vitam regit fortuna, non sapientia", Κίκερων.

MET. Τη ζωή την κατευθύνει η τύχη και όχι η σοφία.

MET. Κερκόπορτες, για να περάσουν οι ξένοι, τις ανοίγουν Έλληνες!

που στη μέση του, σε σημείο που ισορροπούσε, ανοίγαμε μια τρύπα και το τοποθετούσαμε οριζόντια πάνω σ' έναν γερό πάσαλο από ξύλο κέδρου. Για να γυρ

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Ο ΝΤΕΛΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

βροντερά είχε πει με τη δυνατή φωνή του ο ντελάλης του χωριού μας.

Ο ντελάλης των παιδικών μου χρόνων δεν είναι άλλος από τον κήρυκα της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας, της τραγωδίας και των δύο επών τα οποία έγραψε ο Όμηρος: της Ιλιάδας και της Οδύσσειας - αυτά ο αθάνατος ποιητής τα ύφανε με τόση τέχνη και μαεστρία που έμειναν μοναδικά στο είδος τους και παγκόσμια κληρονομιά, γαλούχησαν δε και γαλουχούν ακόμη μέσα στους αιώνες τους λαούς της γης. Άλλωστε και ο Ερμής, ο φτερωτός αγγελιοφόρος των θεών του Ολύμπου, ήταν ένας κήρυκας, ένας μανταπόφρος, εξ ου και στις απεικονίσεις του παριστανόταν με φτερά στα πόδια και κρατώντας το έμβλημα του κήρυκα, το λεγόμενο κηρύκειο.

Στη μακρινή εκείνη εποχή που εμείς όμως προλάβαμε, τα μέσα επικοινωνίας ήταν ελάχιστα, σχεδόν ανύπαρκτα, και η ενημέρωση και η πληροφόρηση βρίσκονταν σε πρωτόγονη κατάσταση συγκρινόμενη με τη σημερινή εποχή, όπου τα μέσα ενημέρωσης είναι απίστευτα και κάνουν αστραπαία γνωστό σε όλους μας ένα γεγονός, σε όποιο μέρος του πλανήτη και να συμβαίνει. Αυτό το οφείλουμε στην τηλεόραση, το διαδίκτυο και τη δορυφορική μετάδοση. Τότε λοιπόν, όταν δεν υπήρχαν τα σημερινά τερατώδη μέσα ενημέρωσης, ο ντελάλης και η καμπάνα του χωριού ήταν τα βασικά όργανα πληροφόρησης και απολύτως απαραίτητα σε μια κοινωνία μικρή, κλειστή και απομακρυσμένη από τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Οι άνθρωποι άλλοτε, για να πληροφορηθούν και να ενημερωθούν για μικρά ή για βαρυσήμαντα και ενδιαφέροντα πράγματα που του αφορούσαν, είχαν τα δύο μέσα που προαναφέραμε. Τις καμπάνες οι κοινότητες τις χρησιμοποιούσαν για μεγάλα, σπουδαία και έκτακτα γεγονότα, τα οποία η κοινωνία του χωριού έπρεπε να πληροφορηθεί επειγόντως και άμεσα για να δράσει κεραυνοβόλα, όπως συμβαίνει στην περίπτωση ενός πολέμου ή πυρκαγιάς σε κάποιο σπίτι ή δάσος. Θυμάμαι στις 28 Οκτωβρίου 1940, για να πληροφορηθούν οι κάτοικοι των χωριών που βρίσκονταν σκορπισμένοι στα χωράφια και στούς λόγγους την κήρυξη του πολέμου αλλά και την κήρυξη επιστράτευσης, οι καμπάνες χτυπούσαν για ώρες δαιμονιώδως. Με την παρατεταμένη αυτή κωδωνοκρουσία ενημερώθηκαν για το φοβερό αυτό γεγονός όλοι οι άνθρωποι και οι υπόχρεοι προς επιστράτευση άφησαν τις δουλειές τους και έσπευσαν να εκτελέσουν το καθήκον τους προς την πατρίδα.

Όταν το παρελθόν γίνεται παρόν και οι μνήμες μου αναπαριστάνουν γεγονότα που έχουν σχέση με τον ντελάλη του χωριού μας, το μιαλό μου πάει αμέσως στον τελευταίο κλητήρα της κοινότητάς μας, έναν άνθρωπο γεμάτο δράση, τον Φώτη Κωτσιαρίδη, ο οποίος γεννήθηκε το 1906 και απεβίωσε το έτος 1983. Ήταν άνθρωπος μετρίου αναστήματος, με πρόσωπο πλατύ και μάτια γαλανά. Σβέλτος στη δουλειά, γοργοκίνητος, έξυπνος, δουλευτής και δεινός τιναχτάρης καρυδιών, για ένα καβαλέτσο καρυδία ρίσκαρε τη ζωή του. Το μεγάλο του ώμως προσόν ήταν η δυνατή, η στεντόρια φωνή του, καθαρή, λαγαρή, μεταλλική, φωνή καμπάνας που μπορούσε να ακουσθεί μακριά, πολύ μακριά, και να αχολογήσει στις πλαγιές, τις λαγαδέες και τις ρεματιές του χωριού μας. Με αυτά τα προσόντα ήταν αναντικατάστατος και παρέμεινε στη θέση του κλητήρα μέχρι τη

ο Σαλπιγχτής

Στερνός απ' όλους δούπησε κι ο σαλπιγχτής στο χώμα.
Της σάλπιγγάς του ο αντιλαλος δεν είχε ορήσει ακόμα.

Της Μικρασίας ξετρέχοντας τα πλάτη πέρα ως πέρα
πότε αντηχούσε σα λυγμός και πότε σα φοβέρα.

Αθαφτος λυώνει ο σαλπιγχτής μέσ' στις βροχές. Παρέκει
η σκουριασμένη σάλπιγγα πιστά του παραστέκει.

Με του χιονιού το σάβανο τους σκέπασε ο χειμώνας
κι ήταν βαρύς σαν κόλαση, μεγάλος σαν αιώνας.

Μα τι κι αν ήρθε η άνοιξη; Μέσα στο νέο χορτάρι
δε φαίνεται ούτε σάλπιγγα, ούτε σκεφρό κουφάρι.
Μόνο από νύχτα σε νυχτιά βγαίνει το φάντασμά του
και ψάχνει στα χαμόκλαδα να βρει τη σάλπιγγά του...

Μην αποκάμεις, Σαλπιγχτή, και μη λιγοπιστήσεις!
Χιλιάδες νύχτες θα διαβούν, νύχτες συγής και φρίκης.
Μα θάρθει, θάρθει ένα πρωί που εσύ θα τους χτυπήσεις
με την παλιά σου σάλπιγγα τους νέους σκοπούς της Νίκης!

Γεώργιος Αθάνας (Αθανασιάδης-Νόβας)

συνταξιοδότησή του.

Τότε η κάθε κοινότητα αποτελούσε μια αυτόνομη, αυτοδιοικούμενη οντότητα και το κοινοτικό συμβούλιο ασκούσε πραγματική εξουσία σα να ήταν μια τοπική κυβέρνηση και ελέγχονταν από τη νομαρχία ως προς τη νομιμότητα των αποφάσεων, οι οποίες εγκρινόμενες από τον νομάρχη είχαν ισχύ νόμου. Έπρεπε όμως τις νόμιμες αποφάσεις του συμβουλίου να τις γνωρίζουν και οι κάτοικοι του χωριού τους οποίους πρωτίστως αφορούσαν. Το κοινοτικό συμβούλιο ήταν αρμόδιο για όλα τα πράγματα που αφορούσαν την καλή και απρόσκοπη λειτουργία του χωριού: για δουλειές του χωριού, για θέματα ύδρευσης και άρδευσης των αγρών και των κήπων, για τη βατότητα των δρόμων, για τις γέφυρες του χωριού, για τις πυρκαγιές, για την πρόσληψη πρόσθετων αγροφυλάκων, για τον διορισμό βαλμάδων και νεροφόρων, για το σχολείο, την εκκλησία και για πολλά άλλα. Αυτό θα αποφάσιζε ποιες μέρες της εβδομάδας επιτρεπόταν η επίσκεψη στα αμπέλια για την προμήθεια σταφυλιών για τα σπίτια, πότε θα άρχιζε ο τρύγος, πότε οι κτηνοτρόφοι έπρεπε να αποσύρουν τα κοπάδια τους από τα λιβάδια, ποιες μέρες επιτρεπόταν η συλλογή κάστανων και πότε μπορούσε κανείς να επισκεφθεί τον χωριανό ζάβατο. Το κοινοτικό συμβούλιο επίσης θα αποφάσιζε πότε θα καθαρίζονταν τα αρδευτικά αυλάκια, πότε άρχιζε με τη σειρά η άρδευση των καλαμποκιών και για πόσες ώρες, ποιοι ήσαν οι υπόχρεοι για προσφορά κοινοτικής εργασίας, πότε θα καθαρίζονταν οι δρόμοι από τις λάσπες, ποιες ημέρες τα ζώα του χωριού θα μετέφεραν πέτρες για την αποτελείωση των καλντεριμών του χωριού, πότε θα έβγαινε το δάσος σε δημοτρασία για υλοτόμηση και πολλά άλλα.

Όλα αυτά έπρεπε να γίνουν γνωστά σε όλο το χωριό και το λόγο είχε ο κλητήρας, ο ντελάλης της κοινότητας, ο οποίος από καθορισμένα σημεία που ήταν κατάλληλα για τον σκοπό αυτό, μετέδιδε δια ζώσης φωνής, μεγαλόφωνα, τις αποφάσεις του κοινοτικού συμβουλίου, οι οποίες είχαν ληφθεί στις συνεδριάσεις τους και εγκριθεί από τη νομαρχία. Ο ντελάλης το βραδάκι, για να είναι όλοι στο χωριό, άρχιζε το έργο του με τη συνηθισμένη εισαγωγή: "Ακούστε χωριανοί. Την 1η του Οκτώβρη, ημέρα Κυριακή, αρχίζει ο τρύγος του χωριού" ή "Στις 15 του Οκτώβρη απολύτευτος ο χωριανός ο ζάβατος (δηλαδή επιτρεπόταν σε όποιον ήθελε να πάει να μαζέψει κάστανα)". Τέοια σημεία όπου στεκόταν ο ντελάλης για να κάνει τις ανακοινώσεις του ήταν το καμπαναρί της εκκλησίας, η τοποθεσία στα Ρεντισάικα, το Μπούλι και το μέρος εκείνο από όπου αρχίζει η συνοικία της Καμάρας, δηλαδή πιο πάνω από το σπίτι του Πέτρου Τίγκα.

Ο ντελάλης απαραιτήτως λάμβανε μέρος και στις δημοτρασίες τις οποίες έκανε είτε η κοινότητα είτε η εκκλησία του χωριού, προκειμένου να εκφωνεί τις προσφορές. Και θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κοινότητα και εκκλησία έκαναν κάθε χρόνο πολλές δημοτρασίες διότι διέθεταν πολλά ακίνητα, κτήματα και δασώδεις εκτάσεις αλλά και καρποφόρα δένδρα. Οι δημοτρασίες γίνονταν, κατά κανόνα, ημέρα Κυριακή μετά την τέλεση της θείας λειτουργίας, στο κοινοτικό κατάστημα. Ο κλητήρας άρχιζε το άνοιγμα της δημοτρασίας όπως στο ακόλουθο παράδειγμα: "Άρχεται, κύριοι, η δημοτρασία της ενοικίασης του κοινοτικού αγρού στη θέση Ριζό για μία τετραετία

με πρώτη τιμή ανά στρέμμα τόσες ... δραχμές". Το ενοίκιο βέβαια ήταν επήσιο. Κατόπιν άρχιζαν οι προσφορές των ενδιαφερομένων. Κάποιος προσέφερε τόσες δραχμές και έπειτα από λίγο ακουγόταν νέα προσφορά μεγαλύτερη από την πρώτη. Έτσι οι προσφορές συνέχιζαν να πέφτουν για ώρες ενώ η φωνή του κλητήρα ακουγόταν όλο και πιο συχνά και πιο δυνατά. Σιγά σιγά οι ενδιαφερόμενοι αραίωναν και στο τέλος έμεναν συνήθως δύο μονομάχοι οι οποίοι ζύγιζαν καλά τις προσφορές.

Η δημοτρασία έφτανε πια προς το τέλος και έπρεπε οσοντόπια να κλείσει. Ο κήρυκας, με βραχνή φωνή πλέον, επαναλάμβανε τη φράση: "Σε λίγο η δημοτρασία κλείνει, έχει άλλος κύριοι;" και αριθμούσε μέχρι το τρία, προφέροντας αργά κάθε αριθμό και αφήνοντας να περάσει λίγος χρόνος καθώς μετρούσε.

Εάν υπήρχε προσφορά ανέφερε το χρηματικό ποσό αυτής και επαναλάμβανε "Έχει άλλος κύριοι;". Έπειτα μετρούσε ξανά αργά αργά από το ένα έως το τρία περιμένοντας λιγάκι ανάμεσα σε κάθε αριθμό. Εάν και μετά το τρία δεν υπήρχε προσφορά, έκλεινε η δημοτρασία με την προσφορά του τελευταίου πλειοδότη ή μειοδό

ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 19ης Σεπτεμβρίου ο κυκλώνας που φέρνει το όνομα του διπρόσωπου ρωμαϊκού θεού Ιανού, εκτόνωσε το μένος του στη Θεσσαλία, με ιδιαίτερη προτίμησή του, το Νομό της Καρδίτσας. Στο πέρασμά του αφάνισε τα πάντα· κατέστρεψε υποδομές που χρειάστηκε μισός αιώνας για να δημιουργηθούν, αφάνισε ζωικό κεφάλαιο και αγροτική παραγωγή, και δεν άφησε στο απυρόβλητο κατοικίες και επιχειρήσεις. Συνοπτικά, μπορούμε να πούμε ότι ο Νομός Καρδίτσας γύρισε μισό αιώνα πίσω.

Η Ραχούλα μετράει τις πληγές της

Εβδομήντα χρόνια χρειάστηκε η Ραχούλα για να ολοκληρώσει το οδικό δίκτυο της και δύο <2> μόνο ώρες για να ξαναγυρίσει στα 1950! Και, μαζί με τη Ραχούλα, πισωγύρισαν και τα χωριά: Καστανιά, Καροπλέσι, Ανθηρός, Μούχα, Άγραφα, Αμάραντος, Σαραντάπορο, Μεγαλάκκος, Νεράιδα, που εξυπηρετούνται από το ίδιο οδικό δίκτυο.

Δεν είναι η πρώτη συμφορά. Ο τόπος μας γνώρισε πολλές καταστροφές: θεομηνίες, σεισμούς, πολέμους, επιδημίες, κατοχές κ.α., αλλά δεν λύγισε. Μάζεψε τα οπασμένα κομμάτια του, ρίχτηκε στη δουλειά και ξαναδημιούργησε. Τούτη όμως η θεομηνία διαφέρει. Διαφέρει διότι έρχεται μετά από μια δεκάχρονη οικονομική κρίση και μέσα στην πανδημία του κορονοϊού, που έχουν εξαντλήσει τις οικονομίες του λαού και ιδιαίτερα των κατοίκων των ορεινών και ημιορεινών χωριών.

Σε ότι αφορά την περιφέρεια του χωριού μας οι καταστροφές είναι μεγάλες.

1. Ο κόμβος στην διασταύρωση Ραχούλας - Καστανιάς - Καταφυγίου κα-

Ήταν η γέφυρα που ένωνε τα χωριά του τ. Δήμου Ιτάμου με την πόλη της Καρδίτσας. Χτίστηκε το 1910 και αναγνωρίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού, ως διατηρητέο μνημείο, αλλά δεν στηρίχτηκε. Αυτός ήταν και ο λόγος που ο «Ιανός» δεν αναγνώρισε το Μνημείο!

ταστράφηκε σε πλάτος 120 μέτρων και σε βάθους 4 - 6 μέτρων, με αποτέλεσμα η πρόσβαση προς Καταφυγή, Καστανιά, Καροπλέσι να έχει διακοπεί.

2. Καταστράφηκαν γεφύρια και τεχνικά προς Βαρκά και Ζωγρί. Ο δρόμος προς Παλιοζωγλόπι και Ίταμο έχει τεράστιες καταπτώσεις και καταστράφηκαν τα περισσότερα γεφύρια.

3. Το γεφύρι στης "Σ'κιάς το ρέμα" (Σέκλιζα-Ραχούλα) κατέρρευσε.

4. Καταστράφηκαν καλλιέργειες σε κήπους σε πολλά σημεία της περιφέρειας μας, από τους οποίους οι χωριανοί μας είχαν κάποιο συμπληρωματικό εισόδημα.

5. Μέχρι σήμερα 29/9 το χωριό μας είναι χωρίς νερό. Ο αγωγός που φέρνει το νερό από την Τούρλα έχει καταστραφεί σε διάφορα σημεία. Είναι άγνωστο αν οι υδρομαστεύσεις στην Τούρλα είναι στη θέση τους ή έχουν καταστραφεί, διότι δεν κατόρθωσαν να προσεγγίσουν το μέρος αυτό ακόμη. Λόγω της γενικής κατάστασης στην περιοχή η αποκατάσταση της υδροδότησης θα αργήσει. Ήδη φορτηγά μεταφέρουν εμφιαλωμένα νερά και υδροφόρες διανέμουν νερό στους κατοίκους του χωριού.

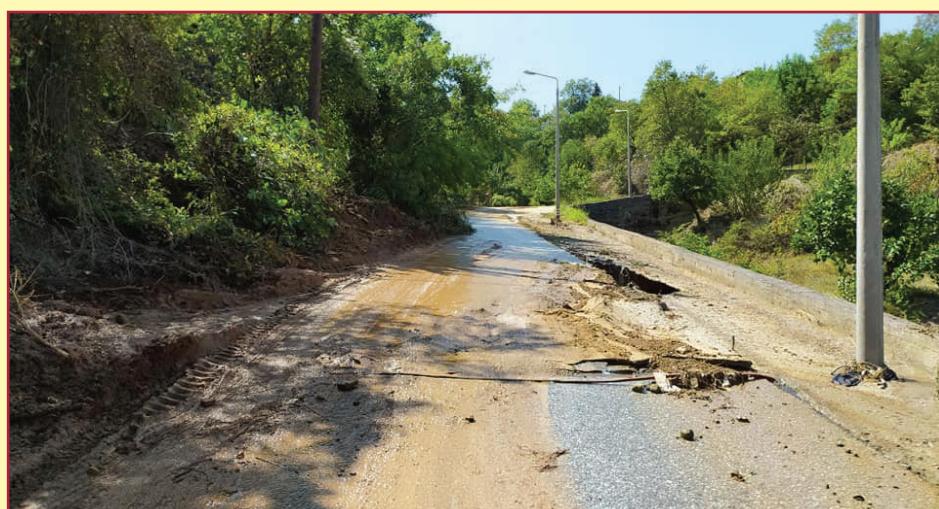
Τώρα, μόνη ελπίδα των κατοίκων απομένει το κράτος· να έλθει αρωγός, να κινητοποιήσει τους μηχανισμούς του και ταυτόχρονα να κινητοποιηθούν όλοι οι παράγοντες, του Νομού και της Περιφέρειας, χωρίς καθυστερήσεις και γραφειοκρατικές διαδικασίες· να συνταχθούν μελέτες, να δημοπρατηθούν τα οδικά έργα και να δοθούν αποζημιώσεις στους πληγέντες.

Πριν απ' όλα όμως πρωτεύει να αποκατασταθούν άμεσα, με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, οι συγκοινωνίες και η ύδρευση, διότι βρισκόμαστε στα πρόθυρα του χειμώνα...

Ήταν η γέφυρα - κόμβος που οδηγούσε από την πόλη της Καρδίτσας στα περισσότερα χωριά του τ. Δήμου Ιτάμου.

Τώρα, το χάος!

Κατεστραμμένη και η είσοδος της Ραχούλας.

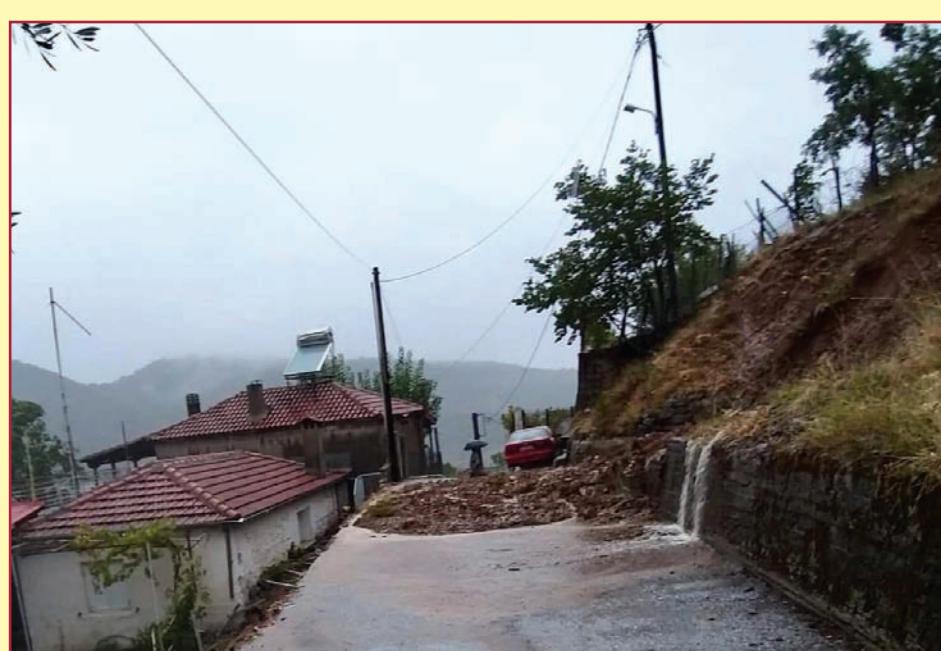
Μπαζωμένοι οι δρόμοι του χωριού.

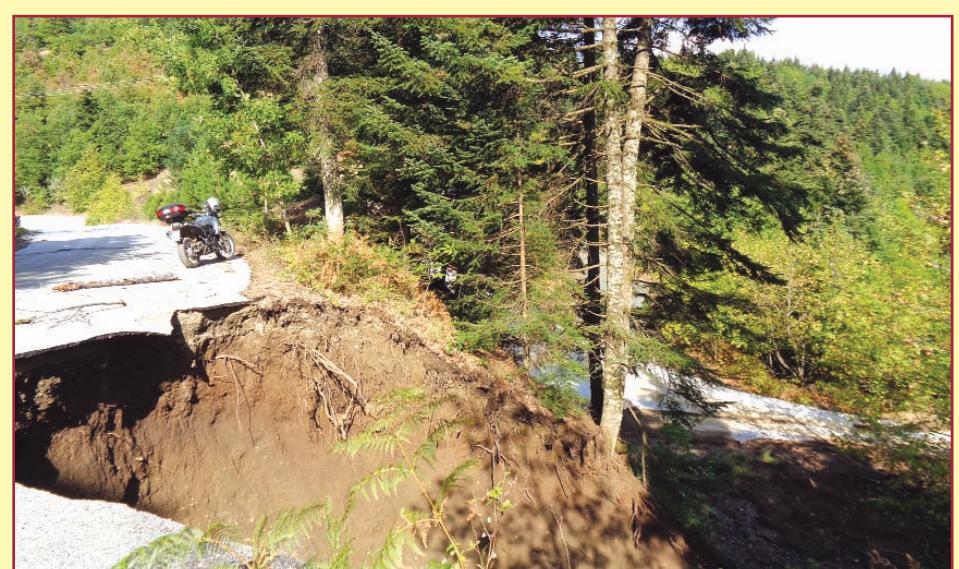
Κατολίσθηση στην είσοδο του οικισμού Ιτάμου.

Πεσμένα έλατα έκλεισαν την πρόσβαση στον οικισμό.

Κλειστή η είσοδος προς Οικισμό Ιτάμου.

Στην περιοχή Ιτάμου.

Βρύση Ιτάμου: Ο Ιανός δεν την άγγιξε!

Η εικόνα μιλάει:
ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ!

Τι απέγινε η «Τάμπα»;

Στο κεφαλόβρυσο της βρύσης Τσιόκη, στο Παλιοζωγόλπι, άγνωστο επί πόσους αιώνες, βρισκόταν η περίφημη Τάμπα, εγχάρακτη σε πλακερή πέτρα, διαχρονικό κευμήλιο των παλιών εποχών του χωριού μας, ίσως το μόνο που διασώθηκε ως τις μέρες μας. Η Τάμπα ήταν ένα είδος σκάκι της παλιάς εποχής. Τις Κυριακές, μετά τη Λειτουργία, στη βρύση γινόταν η σύναξη των ανδρών και συζητούνταν όλα τα ζητήματα που αφορούσαν το χωριό. Δεν παράλειπαν όμως να παίζουν και την Τάμπα, πρώτα οι γέροντες και ύστερα οι υπόλοιποι, κατά ηλικία. Η "Τάμπα" παιζόταν με χαλίκια: ο ένας παίχτης χρησιμοποιούσε κόκκινα, από σπασμένα κεραμικά, και ο άλλος χαλίκια στο χρώμα της πέτρας. Αυτή, συνοπτικά, είναι η ιστορία της Τάμπας.

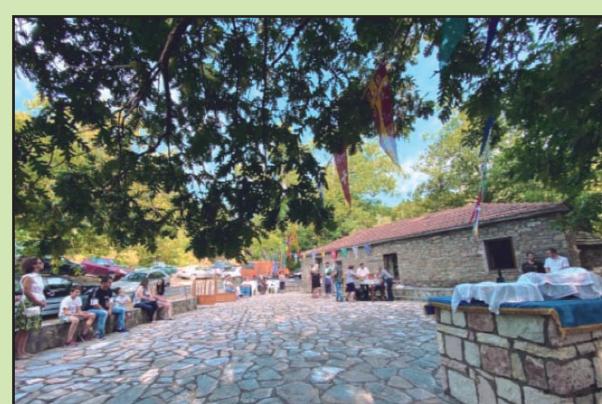
Τελευταία φορά που επισκεφτήκαμε τη βρύση, μάταια αναζητήσαμε στο κεφαλόβρυσο την Τάμπα. Σίγουρα, κάποιος την ξεκόλλησε από το τειχίο και την πήρε, χωρίς να αναλογιστεί ότι η θέση αυτού του κευμήλιου είναι εκεί που την τοποθέτησαν οι μακρινοί πρόγονοι, και, αφαιρώντας το, σβήνουμε και μια σελίδα της ιστορίας του χωριού μας.

Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες από συγχωριανούς, η "Τάμπα" αφαιρέθηκε το διάστημα μεταξύ Μαΐου-Ιουνίου 2020, ενώ το ίδιο χρονικό διάστημα αφαιρέθηκε και η κούπα από τη βρύση Τσιόκη, η οποία αντικαταστάθηκε με άλλη από συγχωριανούς.

Ασφαλώς, εκείνοι που δέπραξαν το ανοσιούργημα δεν είναι συγχωριανοί μας.

Ελπίζουμε, ο υπαίτιος ή οι υπαίτιοι, για όποιο σκοπό και αν δέπραξαν την αφαίρεση του κευμήλιου, να αναλογιστούν τις ευθύνες τους και να ξαναποθετήσουν αθόρυβα την Τάμπα στην προηγούμενη θέση της.

Το φετινό καλοκαίρι διαφέρει από τα προηγούμενα. Μας θυμίζει την πονεμένη ιστορία του τόπου μας σε παλαιότερους αιώνες, τότε που οι μεγάλες επιδημίες πανώλης, χολέρας και γρίπης ανάγκαζαν τους ανθρώπους να εγκαταλείπουν τα χωριά τους και να καταφεύγουν στα δάση για να προφυλάξουν τη ζωή τους. Οι καιροί, βέβαια, άλλαξαν, η υγειονομική επιστήμη έκαμε τεράστιες προόδους και η προστασία της υγείας μας από τις επιδημίες έχει βελτιωθεί κατά πολύ, έτσι, ώστε να μην αναγκάζομαστε να μημηθούμε τους προγόνους μας.

Λιγοστοί οι προσκυνητές στην Παναγία, το Δεκαπενταύγουστο...

Οι πανδημίες όμως εξακολουθούν να μας επισκέπτονται, κατά καιρούς, είναι, εν πολλοίς, ακαταμάχητες και εκμεταλλεύονται στο έπακρο τα αδύνατα σημεία της ζωής μας: 1) Το πολυάνθρωπο των σημερινών πόλεων, που διευκολύνει τη μετάδοση των ιών. 2) Την πυκνότητα των συγκοινωνιών (επίγειων, θαλάσσιων και εναέριων), που διευκολύνουν και αυτές τη μετάδοση των επιδημιών, και 3) Την επιπολαιότητα των ανθρώπων και ιδία των νέων, που πιστεύουν ότι είναι άτρωτοι και αποφεύγουν να τηρούν τα μέτρα που προστατεύουν την υγεία τους και την υγεία των συνανθρώπων τους (αποφυγή συνωστισμών, τήρηση αποστάσεων, χρήση μάσκας σε κλειστούς χώρους, χορούς, πάρτυ, πανηγύρια κλπ.).

Το χειρότερο όμως απ' όλα τα παραπάνω είναι η

Ο κορονοϊός και τα πανηγύρια μας

ανθρωποφοβία. Ν' αποφεύγει η μάνα να ασπασθεί το παιδί της και το εγγόνι της: να χαιρετάς τους φίλους σου διαγκωνίζοντάς τους! Άλλιώς είμαστε συνηθισμένοι οι Έλληνες: να συνανταρέφομαστε με συγγενείς και φίλους, να εναγκαλιζόμαστε, να φιλούμαστε, να αστειεύμαστε, να τσακωνόμαστε... Είναι η ράτσα μας τέτοια! Πιο πολύ μας κοστίζει το καλοκαιράκι. Θέλουμε τις εξοχές μας, τα μπάνια μας, τα πανηγύρια, τους χορούς μας, τα ξεφαντώματα!

Είναι τρομερό να υποπτεύεσαι τους πάντες! Ν' αποφεύγεις να χαιρετίσεις τους φίλους σου, να καθίσεις δίπλα τους, να τους καλέσεις στο σπίτι σου ή να τους επισκεφτείς κ.ο.κ.. Μ' αυτά και μ' αυτά, το φετινό καλοκαίρι το περάσαμε σχεδόν σε απομόνωση, ιδιαίτερα όσοι ανήκουμε στις ηλικίες "υψηλού κινδύνου", στις οποίες η επίσκεψη του ιού συνοδεύεται με διαβατήριο για τον άλλο κόσμο.

Φέτος το καλοκαίρι όλα αυτά μας έλειψαν. Μας έλειψαν τα πανηγυράκια του χωριού μας στο Παλιοζωγόλπι και στον Ίταμο, μας έλειψαν και τα ανταμώματα των συγχωριανών της διασποράς. Μας κόστισαν βέβαια όλα αυτά, αλλά κερδίσαμε το ύψιστο αγαθό, την υγεία μας και την υγεία των προσφιλών μας προσώπων. Θα υπάρξουν κι άλλα καλοκαίρια για να τα χαρούμε. Αρκεί να είμαστε καλά!

Περισσότεροι στη Μεταμόρφωση, στον Ίταμο.

**Έθιμα της Αργιθέας γύρω από
τη γέννηση του παιδιού**
Συνέχεια από τη σελ. 1

Θαρό αλεύρι και την έψηναν στη στάχτη, γιατί έλεγαν πως το ψωμί αυτό είναι ελαφρό και θρεπτικό. Για 40 μέρες δεν έδιναν να φάει φακές γιατί πίστευαν πως τα επόμενα παιδιά θα είναι κορίτσια. Για να μην υπάρξει το ενδεχόμενο η έγκυα γυναίκα να γεννήσει μωρό με κάποιο σημάδι φρόντιζαν του Αγίου Συμεών να μην εργάζονται. Και είναι χαρακτηριστική μια μαρτυρία σχετικά με το έθιμο αυτό, από την περιοχή της Θράκης.

Τόσο η έγκυα γυναίκα, όσο και ο άνδρας της, αν χρειαστεί να δουλέψουν την ημέρα αυτή (3 Φεβρουαρίου), πρέπει να το κάνουν κρυφά, μην τους δει κανείς και το μελετήσει. Γ' αυτό, αν τύχει να εργάζεται η μέλλουσα μητέρα και παρουσιαστεί κάποιος μπροστά της, πιάνει κάποιο μέρος του σώματός της που το σκεπάζει με ρούχο και λέει: "Εδώ να βγείς", ώστε το σημάδι του Αγίου Συμεών που θα βγει στο παιδί της, να καλύπτεται από τα ρούχα του.

Υπάρχουν διηγήσεις και παραδόσεις ότι έγκυες γυναίκες που δεν φύλαξαν τη γιορτή του Αγίου Συμεών, είχαν τη απυχία να γεννηθούν τα μωρά τους με κάποιο σημάδι στο σώμα τους. Για το λόγο αυτό πολύ πρόσεχαν να κρατούν τη μέρα αυτή, γιατί, εκτός από τις δυσάρεστες επιπτώσεις που μπορεί να έχει, υπάρχει περίπτωση να δημιουργηθούν προβλήματα και στα κοπάδια τους. Κατά κάποιον τρόπο, η γιορτή του Αγίου Συμεών συνδέεται και με τη γιορτή του Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου) που, κατ' εξοχήν λατρεύεται από τους τσοπάνηδες όχι μόνο της Αργιθέας, αλλά και ολοκλήρου της Ελλάδας. Όταν μεταλάβαιναν το νεογέννητο, ο παπάς τουδινε τρεις μεταλαβίες και πάντα το κρατούσε ο νουνός του.

Όπως γράφει ο Νίκος Πολίτης, αντλώντας τις πληροφορίες του από το βιβλό του Τρ. Μπάρτα: "Αναμνήσεις φιλοπάτριδος 1861", "Εις Ρούμελη, Άγραφα, Τζουμέρκα κλπ. αι προσερχόμεναι

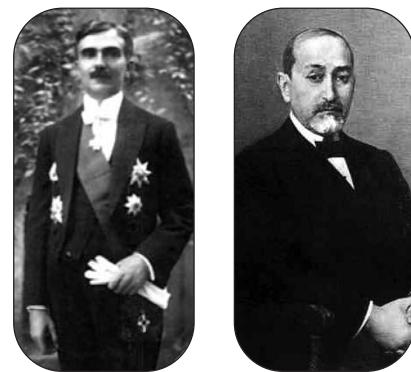

γυναίκες εύχονται: "Να σε ζήσει το παιδί και να γίνει αρματολός, και να βγάλουν και τραγούδι", προς α η μήτηρ αποκρίνεται: "Μόνο να ζήσει κι ας γίνει και καλόγερος!"

Πολλά είναι τα νανουρίσματα που κυκλοφορούν στην περιοχή και συνήθως, τα πιο πολλά αυτοσχεδιάζονται από τις ίδιες τις μανάδες, όταν νανουρίζουν στις κούνιες τα παιδιά τους, όπως το παρακάτω:

"Το μωρό μου νάνι,
νάνι κι όπου του πονέι, να γίνει.
Έλα ύπνε, ύπνωσέ το
κι Χριστέ μου κούμπησέ το.
Το παιδί μου ναν' καλά
κι ας ψοφήσουν χήλια αρνιά,
χήλια αρνιά, χήλια κατσίκια
και του μπέπε τα κορίτσια.
Χήλια αρνιά, χήλια τραγιά
και του μπέπε τα παιδιά"

Απόστολος Αλεξανδρής και Γεώργιος Ζωγράφος

Απόστολος Αλεξανδρής Γεώργιος Ζωγράφος

Το πρώτο τέταρτο του 20ου αιώνα η Καρδίτσα είχε δύο πολιτικούς πρώτου μεγέθους: τον Απόστολο Αλεξανδρή και τον Γεώργιο Ζωγράφο. Ο Αλεξανδρής ήταν, κατά το ήμισυ, Ζωγλοπίτης, διότι η μητέρα του Αγγελική ήταν θυγατέρα του Ζωγλοπίτη Γιώργου Κουκορίκου, ενώ ο Ζωγράφος ήταν γιος του μεγαλοκτηματία Χρηστάκη Ζωγράφου, με τα μεγάλα τσιφλίκια σε Λαζαρίνα και Αγγαντερό. Δυστυχώς, η τοπική ιστορία μας, μετά το θάνατό τους, τους έθεσε στο περιθώριο. Οι δύο άνδρες είχαν βαθιά πολύπλευρη μόρφωση και γλωσσομάθεια, και κατέλαβαν υψηλές θέσεις στην πολιτική σκηνή της χώρας, από διαφορετικές παρατάξεις. Ο Αλεξανδρής ανήκε στη Βενιζελική παράταξη, ενώ ο Ζωγράφος στο Λαϊκό Κόμιτα. Οι δύο άνδρες όμως, ως βουλευτές του ίδιου νομού (Καρδίτσας) ήταν φίλοι και συζητούσαν για όλα τα πολιτικά θέματα. Άλλωστε, ήταν και κουμπάροι, διότι ο Αλεξανδρής στεφάνωσε το Ζωγράφο. Η διαφορά τους ήταν ότι ο Αλεξανδρής λάτρευε το Βενιζέλο, ενώ ο Ζωγράφος τον μισούσε και τον αποκαλούσε "δαίμονα". Δεν συνέβαινε το ίδιο με το Βενιζέλο, ο οποίος αναγνώριζε τις ικανότητες του Ζωγράφου και τον συμπαθούσε. Απόδειξη ότι το 1913 τον πρότεινε ως διοικητή της αυτόνομης Βορείου Ηπείρου.

Ιδού πώς περιγράφει στα πολιτικά απομνημονεύματά του ο Αλεξανδρής, την αντιπάθεια του Ζωγράφου προς το Βενιζέλο:

Αλεξανδρής: Ο Ζωγράφος δεν ήγάπα ποσώς τον Βενιζέλον και η αντιπάθεια αύτη διήρκεσε μέχρι του θανάτου του. Είχεν αύτη ως αφορμήν μίαν επίσκεψιν του Βενιζέλου προς αυτόν τον Ιανουάριον του 1910, όταν ούτος (ο Βενιζέλος) ήλθεν εις Αθήνας, προσκληθείς παρά του Στρατιωτικού Συνδέσμου. Συνεζητήθησαν επί πολύ τα εξωτερικά ζητήματα του τόπου και ο Βενιζέλος, εις σύστασιν του Ζωγράφου, όπως η Κρητική Κυβέρνησης έχει υπομονήν, κάπως μακράν, δια το Κρητικόν, υπεστήριξε ζωηρώς την μεγάλην εθνικήν ωφέλειαν που θα είχε δια την Ελλάδα η προσάρτησης της νήσου αυτής. Και αν επρόκειτο απλώς ν' ανταλλαγεί με οιανδήποτε άλλην επαρχίαν, μετά της Θεσσαλίας π.χ., εγώ, αν ήμην κυβερνήτης, δεν θα εδίσταζα να το κάμω.

-Ευτυχώς που δεν είσθε τότε, απήντησεν ο Ζωγράφος.

Βενιζέλος (με οργή): Έχετε άδικον!

Ζωγράφος: Έχω άδικον, διότι έχετε το σπίτι σας στην Κρήτη. Εγώ όμως που το έχω στη Θεσσαλία, ευρίσκω τοιαύτην σκέψιν και δια τη Θεσσαλίαν, αλλά και δύοιανδήποτε άλλην ελευθέραν επαρχίαν της Ελλάδος, το οιλιγότερον, πολύ ολίγον μελετημένην.

Αλεξανδρής: Ο Βενιζέλος, εις ον κάποτε ανακοίνωσα την τοιαύτην προς εμέ συνομιλίαν με τον Ζωγράφον, μου είπεν ότι απλώς επρόκειτο περί παρεγγήσεως, διότι ο Ζωγράφος επέμενεν ότι εκ της εσπευσμένης λύσεως του Κρητικού εκινδύνευεν η Θεσσαλία να ξαναγίνει τουρκική. Ο Βενιζέλος αντιθέτως είχε δια τον Ζωγράφον, ως πολιτικόν, πολλήν εκτίμησιν.

Οι σκύλοι "seter", και οι πεταλούδες!

Όταν ο Ζωγράφος επέστρεψε από την Ευρώπη στα υποστατικά του πατέρα του, στη Λαζαρίνα, ανίδεος από αγροτική ζωή, αφού από μικρό παιδί βρισκόταν στην Ευρώπη, υπέπεσε σε διάφορες "γκάφες". Γράφει ο Αλεξανδρής:

"...Κάποτε ο φίλος μου είδε σε μια τοικανή οικογένεια έναν ωραίο σκύλο που νόμισε ότι ήταν της αγγλικής ράτσας "σέτερ". Συγκέντρωσε στη Λαζαρίνα καμιά πενηνταριά τέτοιους από τα γύρω χωριά και, αφού τα καλοτάσεις ένα εξάμηνο, και πάχυναν, έστειλε έναν στην Αγγλία για να μάθει την τιμή πωλήσεώς του. Όταν του απάντησαν ότι ο σκύλος ήταν ταπεινότατης ράτσας και δεν άξιζε τίποτε, τα άφησε όλα ελεύθερα και, πεινασμένα, κατέφαγαν τα κοπάδια των χωρικών".

'Ενα ακόμη από τα "παθήματα" του Ζωγράφου: "Στα μεγάλα κτήματά του, στη Λαζαρίνα, καλλιεργούσε ζαχαρότευτλα, τα οποία επεξεργαζόταν στο εργοστάσιό του για παραγωγή ζάχαρης. Εκείνη τη χρονιά εμφανίστηκε σκουλήκι που προκαλούσε μεγάλη ζημιά στα φυτά. Ο Ζωγράφος σκέφτηκε να εξοντώσει τις πεταλούδες, πριν εκείνες μεταμορφωθούν σε σκουλήκια και, αφού κατασκεύασε απόχες, εξόπλισε με αυτές τα παιδάκια των γύρω χωριών και πλήρωνε 5 λεπτά για κάθε πεταλούδα που θα έπιανεν. Στο τέλος διαπίστωσε ότι οι πεταλούδες δεν είχαν τελειωμό και εγκατέλειψε την προσπάθεια.

Οι ασθένειες και οι προσβολές των τεύτλων ήταν και εκείνες ένας από τους λόγους που το κόστος της ζάχαρης ήταν διπλάσιο από εκείνο του εξωτερικού και που, τελικά, οδήγησε στο κλείσιμο του εργοστασίου". (Λ.)

Πηγή: Αποστόλου Αλεξανδρή, "ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ". Πάτραι 1947

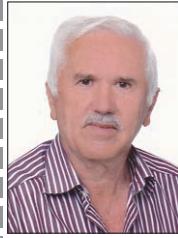
Το Κόμιτα των «Ιαπώνων»

Στην πραγματικότητα δεν επρόκειτο για κόμιμα, αλλά για μια ομάδα επτά νέων βουλευτών, των: Δημητρίου Γούναρη, Πέτρου Πρωτοπαπαδάκη, Εμμανουήλ Ρέπουλη, Αναστασίου Παναγιωτοπούλου, Απόστολου Αλεξανδρή, Στέφανου Δραγούμη και Χαρ. Βοζήκη, των περισσότερων νέων, που φιλοδόξησαν να ανορθώσουν το πολιτικό επίπεδο της Βουλής. Η ομάδα κατένειμε μεταξύ των μελών της τα θέματα με τα οποία θα ασχολούνταν καθένας τους στη Βουλή, επιδόθηκε με ενθουσιασμό στην άρτια προετοιμασία των αγορεύσεών τους και προκάλεσε μεγάλη και θετική εντύπωση, τόσο μέσα στη Βουλή, όσο και στην κοινωνία και στον τύπο.

Ιάπωνας πολεμιστής (Σαμουράι)

"Η επίθεσης κατά της πολιτικής της κυβερνήσεως ήτοι καθολική και δριμεία, αλλά λίγα ευπρεπής και αληθώς εξηψούσα τας συζητήσεις. Εις τα σπουδαία νομοσχέδια της κυβερνήσεως η ομάδα ερρίπτετο εις τον αγώνα με επίθεσιν κατά ολοκλήρου του κυβερνητικού συστήματος εις τον κλάδον αυτόν. Ούτως η κυβέρνησης ευρέθη συχνότατα ανέτοιμος εις τα συ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ**ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΕΚΛΕΙΖΙΩΤΗΣ****"Τα αγαπημένα μου διηγήματα"***Γράφει ο Γεώργιος
Αθ. Κλήμος*

Η παρουσιαζόμενη έκδοση (Αθήνα 2019 και σ.ο. 138) του Στέφ. Σεκλειζώτη (1924-2007) με τον τίτλο "Τα αγαπημένα μου διηγήματα" είναι ένα σύνολο 54 μικρών διηγημάτων δημοσιευμένα παλαιότερα στο δεύτερο φύλλο της εφ. "Καταφυγώτικα Νέα" με τον υπέρτιτο "Η επιφυλλίδα μας" και διανθισμένο, περίπου, με ισάριθμες φωτογραφίες του Θοδωρή Ρίζου.

Ο συγγραφέας, δάσκαλος στην επαγγελματική του ζωή, πινακούχος της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας και της Παντείου, πνεύμα ανήσυχο και ενθουσιώδες, με φυσικό ταλέντο στο γραπτό λόγο, προβάλλει την ποιμενική κυρίως ζωή τού ορεινού του χωριού. Πολλοί οι ήρωές του στα σύντομα χρονογραφήματά του. Λίγοι οι επώνυμοι και πολλοί οι ανώνυμοι. Τους αντιμετωπίζει όλους με την καλοκάγαθη ψυχή του. Λόγια πικρά, λόγια που θα πίκραιναν τους χωριανούς του, δεν βρίσκεις πουθενά. Για όλους έχει κάτι καλό να πει. Δε χρησιμοποιεί πουθενά την υπερβολή για να κερδίσει τον αναγνώστη. Η υπερβολή είναι κάτι ξένο στον συγγραφέα μας.

Η γραφή του λιτή με μικρές περιόδους. Τον χαρακτηρίζει η κυριολεξία και, όπου χρειάζεται, χρησιμοποιεί με επιτυχία την ντοπιολαλία. Τα διηγήματά του αναδύουν μια θρησκευτικότητα και αγάπη προς τη μητέρα φύση. Κυρίαρχο όμως γνώρισμα η σκληρή βιοπάλη των χωριανών της προηγούμενης γενιάς με τα πολλά λαογραφικά στοιχεία. Το προσωπικό του στήμα, ο αείμνηστος Στέφανος άφησε και στην εφημερίδα "Το Βήμα". Δε διστάζω να ομολογήσω πως η γραφή του ήταν ιδιαίτερα αρεστή και επηρέασε ως ένα βαθμό και τον γράφοντα.

Το βιβλίο είδε το φως της δημοσιότητας τον περασμένο Αύγουστο ως πνευματικό μνημόσυνο προς τον πατέρα τους από τις δύο του κόρες Ευαγγελία και Ιωάννα και τα έσοδά του διατίθενται υπέρ του Μορφωτικού Συλλόγου Καταφυγίου.

Ως μικρό δείγμα της προσωπικής του γραφής παραθέτω ένα απόσπασμα από το χρονογράφημά του:

Ο "Αλειτούργητος"

...Έτσι ζούσε μακριά από τον κόσμο συντροφιά με τα γιδοπρόβατά του. Αλειτούργητο τον αποκαλούσαν. Από τότε που σχόλασε από το σχολείο είχε να τον ίδει το χωριό. Και τώρα παραμονή Χριστούγεννων, εδώ πιστός στο καθήκον του. Αλειτούργητο τον έλεγαν κι όταν τύχαινε ν' ακούσει αυτό το προσωνύμιο, γινόταν ανήμερο θηρίο. Ήθελε τον εαυτό του πιστότερο απ' όλους. Διατηρούσε την αίσθηση πως κανένας δεν μπορούσε να του παραβγεί στην ευλάβεια.

Αυγή ξημέρων, με σταυρό άρχιζε. Σούρουπο ερχόταν με σταυρό το υποδεχόταν. Στις αλαταριές πήγαινε, σταυρό έκανε. Την καρδάρα έπιανε, πρώτα το σταυρό του έκανε. Ως και το μαχαίρι που κεντούσε τις ρόκες και τα σφοντύλια, το σταύρωνε πρώτα. Ό,τι και να 'κανε, πρώτα σταυροκοπιούνταν. Ιδιαίτερη κατάνυξη τον κατείχε, όταν έτρωγε τον κόπο των χεριών του. Γνήσιος και με δυνατή πίστη τοστίγκας, από τίποτα δεν είχε ανάγκη. Δικό του το βιλαέτι, ο ευτυχέστερος του κόσμου

Άγια η νύχτα που ερχόταν. Συνταρακτικό το γεγονός που επρόκειτο να συμβεί. Μοναχός του θα το γιόρταζε. Η κοπελιά του τού 'φερε καπνό και ψωμί και γύρισε στο χωριό να κάνει Χριστούγεννα. Μοναχός του θα το γιόρταζε. Σαν ταχτοποίησε τα μαντριά του, έριξε δυο τρεις ξερές κουμαριές στη φωτιά και πήρε τα φουρκάλια και αναμέρισε τ' αποκαΐδια. Τυλιγμένος όπως ήταν στο κοντοκάπι του, έγειρε κι αποκομήθηκε. Από νωρίς είχε βάλει κι αυτός στη φωτιά το μεγάλο κούτσουρο να πατήσει ο αρχικαλλικάντζαρος και διασκεύασε τη βαλτοσκεπή σε προσωρινή κατοικία των παγανών. Και την ώρα που σήμανε η καμπάνα για να ξυπνήσει τους πιστούς του χωριού μας και να τους καλέσει να συναχθούν στον Άι -Νικόλα, για να γιορτάσουν όλοι μαζί τη ΘΕΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗ, έτοιμος κι ο γεροτσέλιγκας. Πήρε με τη λουπάτα ανθρακιά, έριξε κι ένα τρίμια λιβάνι που το 'χε κομποδιασμένο μέσα στο σελάχι του κι άρχισε να θυμιατίζει. Σαν βεβαιώθηκε πως δεν είχε αφήσει κανένα χώρο αθυμιάτιστο, ακούμπησε τη λουπάτα πάνω στο κούτσουρο και σταυροκοπήθηκε.

Αλειτούργητο τον έλεγαν. Όμως βαθιά στην ψυχή του φώλιαζε η πιο μεγάλη πίστη.

**Στέφανος
Σεκλειζώτης****Οι εθνικοί ευεργέτες και η άμυνά μας**
Του Λάμπρου Γριβέλλα

Έγραψα σε προηγούμενο σημείωμα ότι, μιας και ήταν γραφτό της μοίρας μας να έχουμε κακό γείτονα, οποιεσδήποτε συνθήκες και συμμαχίες και αν συνάψουμε, ποτέ δεν θα μπορέσουμε να κοιμόμαστε ήσυχοι. Θα κοιμόμαστε ήσυχοι μόνον αν η ισχυρή άμυνά μας κόβει την όρεξη του γείτονα για περιπέτειες.

Όταν σήμερα μιλούμε για αμυντικούς εξοπλισμούς, εννοούμε μια λερναία ύδρα που καταβροχθίζει λαίμαργα τους προϋπολογισμούς μας, αδειάζει τα ταμεία και καταδίκαζει το λαό σε φτώχεια. Το ίδιο βέβαια συμβαίνει και στη γείτονα Τουρκία, αλλά εμάς μας καίει το δικό μας πρόβλημα. Πρόβλημα διόλου απλό, αφού οι εξοπλισμοί δεν έχουν τέλος, γιατί οι μεγάλες πολεμικές βιομηχανίες συνεχώς παρουσιάζουν και νέα φονικά παιγνίδια, τα οποία έντεχνα διοχετεύουν στους υποψήφιους αγοραστές. Με άλλα λόγια, είναι φανερό ότι η χώρα μας, αναγκασμένη να εξοπλίζεται συνεχώς, καταδίκαζεται σε μόνιμη οικονομική κρίση.

Υπάρχει λύση; Ένα μέρος της λύσης είναι η παλιά καλή συνταγή. Το 1912 ο εθνικός ευεργέτης Γεώργιος Αβέρωφ δώρισε στο 'Εθνος το θρυλικό ομώνυμο θωρηκτό, χάρη στο οποίο, κυρίως, ο ελληνικός στόλος έγινε κυρίαρχος του Αιγαίου. Υπήρξαν, ασφαλώς, και τότε και αργότερα και άλλοι ευεργέτες, αλλά

Πλησιάζω να ολοκληρώσω τον κύκλο της ζωής μου και ακόμη η τραπεζαρία είναι για εμένα ο πιο σημαντικός χώρος του σπιτιού. Είναι ο χώρος που μου χάρισε μοναδικές στιγμές, που κανένας χρόνος δεν μπορεί να τις διαγράψει. Σ' αυτόν το χώρο χτίστηκαν τα πιο έντονα παιδικά μου βιώματα.

Το κάθε μέλος της οικογένειας είχε τη δική του συγκεκριμένη θέση. Δεν αρχίζαμε το φαγητό, αν ο πατέρας δεν τελείωνε τη συγκεκριμένη παράκληση:

-"Κύριε, ευλόγησον τη βρώση και την πόση των δούλων σου!"

Ποτέ δεν κάθησε κάποιος στη θέση του Πατέρα ή της Μητέρας! Ο σεβασμός στην πράξη!

'Ολες οι ευχάριστες οικογενειακές υποθέσεις συζητιούνταν στο τραπέζι.

Μόνο οι ευχάριστες. Αν καμιά φορά ερχόταν στη συζήτηση και κάτι δυσάρεστο, ο πατέρας μας διέκοπτε με τη συνηθισμένη φράση του:

-"Τα δυσάρεστα κόβουν την όρεξη!"

Σ' αυτό το τραπέζι, φίλοι μου, έμαθα πολλά: Έμαθα να σέβομαι τον πατέρα μου και γι' αυτό δεν εκαθησα ποτέ στην καρέκλα του ή οι αδελφές μου στην καρέκλα της μάνας μας.

Έμαθα να συνεργάζομαι, αφού ήμουν και εγώ υποχρεωμένος να λαμβάνω μέρος στη διαδικασία της προετοιμασίας του τραπεζιού.

Έμαθα αξιές, όπως η φιλοξενία γιατί πολλές φορές ο Πατέρας μου είχε και κάποιον φιλοξενούμενο.

Έμαθα ευχάριστες ιστορίες από το οικογενειακό μου Άλμπουμ.

Και τί δεν έμαθα!!!!!!

Όμως, σήμερα το οικογενειακό τραπέζι είναι διαφορετικό!

Πολλοί τρώνε έξω σε fast food ή εστιατόρια. Πολλές φορές μπροστά από την οθόνη του υπολογιστή πολύ

αναφέρω το παράδειγμα του Αβέρωφ, ως το πιο χαρακτηριστικό.

Στις μέρες μας οι Έλληνες κροίσοι, οι πλούσιοι και ευημερούντες τελοσπάντων, είναι εκατονταπλάσιοι από τους ομοίους τους της εποχής του Αβέρωφ. Αν όλοι αυτοί βάλουν βαθιά το χέρι στην τσέπη, το αμυντικό πρόβλημα της Ελλάδας θα έχει λυθεί. Και αν δεν λυθεί, τότε να δώσουμε κι εμείς, ο λαός, από το υπέροχη μας. Άλλα να δώσουν πρώτοι το παράδειγμα εκείνοι που πλουτίζουν από την Ελλάδα ή και από την Ελλάδα. Και δεν έχουμε απαίτηση να ενστερνιστούν τον πατριωτισμό των μεγάλων εθνικών ευεργετών του 19ου αιώνα. Ας σκεφθούν επιχειρηματικά, σύμφωνα με το πνεύμα της εποχής. Ας σκεφθούν ότι σε μια Ελλάδα ευημερούσα και απαλλαγμένη από το άγχος και το φόβο του αύριο, οι επενδύσεις τους θα είναι εξασφαλισμένες και τα κέρδη τους πολλαπλασιά.

Από ποιους περιμένουν να υπερασπισθούν τα πλούτη και τις επιχειρήσεις τους; Από εικείνους που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα και, παρ' όλα αυτά, εκπληρώνουν στο ακέραιο το χρέος τους προς τη

Δημοτική Ενότητα Ιτάμου

[Το κείμενο προέρχεται από τον ιστότοπο Dimokarditsas.gov.gr και αναφέρεται στον πρώην Δήμο Ιτάμου και, εν μέρει, στα χωριά του. Τα "Ζ.Χ." δημοσιεύουν μόνο όσα στοιχεία αναφέρονται στη Ραχούλα]

Η ΡΑΧΟΥΛΑ

Η κυρίως καλλιεργήσιμη έκταση του χωριού περιορίζεται στον Ξηρόκαμπο και στην Ξηροκαμάρα, περιοχές που υδρεύονται με γεωτρήσεις και στις οποίες καλλιεργούνται τελευταία βαμβάκι και καλαμπόκι. Η Καρούτα, η Καραβίδα και τα Παλιοκάλυβα είναι οι αμπελότοποι του χωριού, από τους οποίους παράγεται εξαιρετικής ποιότητας κρασί. Στον Κρεμαστόμυλο, στη Λούτσα αλλά και στο Παλιοζωγόλη παλιεργούνται κήποι, οι οποίοι εφοδιάζουν την αγορά της Καρδίτσας με κάθε είδους λαχανικά και πατάτες. Στο Παλιοζωγόλη υπάρχουν ιδιόκτητες καρυδιές που παράγουν εξαιρετικής ποιότητας καρύδια, ενώ στην υψηλεργική ζώνη 700-900 μέτρων υπάρχουν 3.000 περίπου στρέμματα ιδιόκτητων καστανεών. Οι βόρειες πλαγιές του Ιτάμου, σε υψόμετρο 800-1.540 μέτρων, είναι κατάφυτες από πυκνό ελατόδάσος, το οποίο ανήκει στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ραχούλας, που ενεργεί περιοδικές υλοτομίες. Το εισόδημα των κατοίκων συμπληρώνεται με περιορισμένης έκτασης μελισσοκομία και κτηνοτροφία, και βεβαίως με τον τουρισμό.

Ιστορικά, ο Ιταμός, με την ορεινή του μορφολογία και τα πυκνά δάση, ήταν ιδανικό καταφύγιο κλεφτών, με δεδομένα τα απαραίτητα περάσματα προς τους ορεινούς όγκους των Αγράφων, τα οποία γνώριζαν και χρησιμοποιούσαν οι καταδιωκόμενοι κλέφτες. Πηγές αναφέρουν πως η τροφοδοσία των κλεφτών γινόταν από τα γύρω χωριά -και τις γύρω στάνες των κτηνοτρόφων- στην Καστανιά, στη Μούχα, στα Γιαννουσέικα, στο Καροπλέσι, στη Σπινάσα, στο Μαστρογιάννη, στον Σαραντάπορο και, κυρίως, στο Ζωγλόπι, όπου και διαχέιμαζαν συχνά τα άτακτα σώματα.

Ο ίδιος ο Καραϊσκάκης φέρεται να πέρασε από τον Ίταμο, εντάσσοντας δυναμικά την περιοχή στα όρια δράσης του καπετανάτου του. Έτσι, όπως αναφέρει ο Βλαχογιάννης, το σώμα του Καραϊσκάκη στο Ζωγλόπι αυξήθηκε σε ενενήντα κλέφτες. Δεδομένου ότι έφυγε από τη Γράμιστα με όχι περισσότερα από είκοσι παλικάρια, είναι φανερό ότι στην περιοχή του Ιτάμου στρατολόγησε εβδομήντα περίπου άνδρες, οι περισσότεροι από τους οποίους κατάγονταν από τα γύρω χωριά, αλλά και από το Ζωγλόπι. Παράλληλα, η προφορική παράδοση στο Ζωγλόπι διέσωσε ορισμένες πληροφορίες που ενισχύουν την άποψη του Αλεξανδρή ότι ο Καραϊσκάκης άρχισε τη σταδιοδρομία του ως καπετάνιος στο Ζωγλόπι.

Ο Ζωγλοπίτης Χρήστος Γρυμπογιάννης (1882-1982) διηγήθηκε την παρακάτω ιστορία, την οποία δημοσίευσε ο Λάμπρος Γριβέλλας:

"Ήμουν μικρό παιδάκι, γύρω στα 10 χρονών, όταν η μανιά μου διηγούνταν πώς γνώρισε τον Καραϊσκάκη. Ήταν, λέει, στρατοπεδευμένος με τα παλικάρια του στα "Δένδρα". Είχαν στήσει τα τσαντήρια κάτω από τις μεγάλες καστανιές, μερικές από τις οποίες σώζονται ακόμα. Εμείς, μικρά παιδιά, ακούγαμε τους μεγάλους να μιλούν ψιθυριστά για τους κλέφτες και κρυβόμασταν στα σπίτια. Σιγά-σιγά ξεθαρρέψαμε, πλησιάζαμε στα τσαντήρια και παρακολούθουσαμε με μεγάλη περιέργεια, κρυμμένα πίσω από τα δένδρα. -Πώς ήταν, μανιά, ο Καραϊσκάκης; -Να, πιδάκι μ', ένας μαύρος, κιτρινιάρης, με ξέπλεκα μαλλιά και παχύ, στριφτό μουστάκι. Τα μάγουλα βαθουλωμένα, μα τα μάτια τ' αναμμένα κάρνα [κάρβουνα]."

Μετά την ήπτα του ελληνικού στρατού και την υποχώρησή του νοτιότερα του Δομοκού, οι αρχές της Καρδίτσας κατέφυγαν στον Μεσενικόλα και ο τουρκικός στρατός κατέλαβε προσωρινά μερικά χωριά, μεταξύ των οποίων και τα χωριά του Ιτάμου και του Ζωγλοπίου, από τα οποία αργότερα αποχώρησε. Ο στρατός κατοχής παρέμεινε στη Θεσσαλία επί έναν χρόνο. Ενώ η συνθήκη αποχώρησης υπογράφηκε στις 22 Νοεμβρίου 1897, ο στρατός αποχώρησε τον Μάιο του 1898. Οι Τούρκοι είχαν ήδη αποχωρήσει από το Ζωγλόπι περί το τέλος του καλοκαιριού του 1897 και το χωρίο ήταν ελεύθερο. Τα ελληνικά αποσπάσματα πηγαίνορχονταν μεταξύ Απιδιάς, Ζωγλοπίου και Μεσενικόλα, περιοχές που θεωρούνταν ελεύθερη ζώνη. Κατά τη χάραξη όμως της ελεύθερης ζώνης, το Ζωγλόπι ξεχάστηκε και δεν αναφέροταν πού ανήκε. Το γεγονός αυτό εκμεταλλεύτηκε ο καΐμακάμης της Καρδίτσας τον Φεβρουάριο του 1898 και ζήτησε από τους Ζωγλοπίτες την πληρωμή φόρων. Εκείνοι κατέφυγαν στις ελληνικές αρχές του Μεσενικόλα, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Στο μεταξύ, ο καΐμακάμης τούς εκβίαζε, θυμίζοντάς τους τα παθήματα άλλων χωριών της περιοχής Μουζακίου, της Δρανίστας, του Παλαιοχωρίου κ.λπ., τα οποία αρνήθηκαν να πληρώσουν και λεηλατήθηκαν αγρίως από τουρκικά και αλβανικά στίφη. Έως την αποκατάσταση της ελληνικής διοίκησης, οι κάτοικοι της περιοχής, αδυνατώντας να πληρώσουν τους υπέρογκους εκείνους φόρους, διασκορπίστηκαν έντρομοι στους κοντινούς ορεινούς όγκους.

Τριακόσιες ψυχές έχει σήμερα η Ραχούλα μαζί με τους οικισμούς, γεωργοί και κτηνοτρόφοι. Στα παζάρια της Καρδίτσας κατεβαίνουν και πωλούν τα κηπευτικά και το μέλι τους. Μεγάλες ιδιοκτησίες εδώ δεν υπάρχουν, είναι ορεινό το μέρος. Στην πλατεία του χωριού επικρατεί ησυχία. Λίγοι ντόπιοι πίνουν καφέ ή τσίπουρο και οι περισσότεροι έχουν που περνούν κατευθύνονται στον τάφο και το Μουσείο του Χαρίλαου Φλωράκη. Οι γραφικές διαδρομές από αυτό το σημείο είναι μέχρι το Ραχούλιωτικό ποτάμι, την ιστορική βρύση Ιτάμου, αλλά και μέχρι το χωρίο Αμάραντος. Μέσα από το δάσος Ιτάμου, γειμάτο έλατα, δρυς και καστανιές. Στον χώρο της βρύσης οργανώθηκε το 1944 το Β' Πανθεσσαλικό Συνέδριο Εθνικής Αντίστασης.

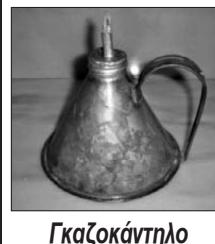
Σ.Σ. Και δύο "Αγραφιώτικα Ανταμώματα"

Πως φωτίζαν την κατοικία τους οι παλιοί

"Άναψε, γυναίκα, το φέξο, να δούμε ένας τον άλλο..."

Το "φέξο" για τους παλιούς χωριανούς, ήταν κυρίως το γκαζοκάντηλο ή τη γκαζόλαμπα και στη χειρότερη περίπτωση το ρετανοκέρι. Η νύχτα ήταν μεγάλο πρόβλημα για εκείνους, κυρίως οι ατέλειωτες χειμωνιάτικες νύχτες των δεκατεσάρων ωρών -από τις πέντε το απόγευμα ως τις εφτά το πρωί- γιατί τους έλειπαν τα μέσα για να φωτίζουν την κατοικία τους.

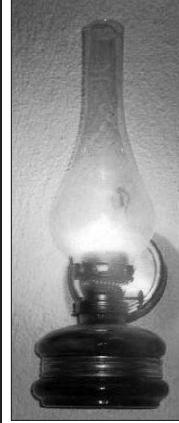
Αλλά και το γκαζοκάντηλο ή τη γκαζόλαμπα τα άναβαν με μεγάλη οικονομία, γιατί το πετρέλαιο ήταν ακριβό για τα φωτιά.

Γκαζοκάντηλο

Αν αρχίσουμε την εξιστόρηση από τον πρωτόγονο άνθρωπο, τότε πρέπει να δεχτούμε ότι εκείνος δεν είχε άλλον τρόπο να φωτίζει τη σπηλιά ή την πρωτόγονη καλύβα του από τη φωτιά, που άναψε στη μέση του δώματος.

Με τη φωτιά εξασφάλιζε φως, ασφάλεια από τα θηρία που παραμόνευαν και θέρμανση τις παγερές μέρες του χρόνου. Ωστόσο, και μέχρι τον περασμένο αιώνα, οι πολύ φωτιώντας καρυκοί δεν είχαν άλλο μέσο φωτισμού εκτός από τη φωτιά.

Γκαζόλαμπα

Το δεύτερο, στη συνέχεια, μέσο φωτισμού στην εξέλιξη του πολιτισμού ήταν το λυχνάρι, το οποίο, στα μέρη που παρήγανεν ελαιόλαδο, τροφοδοτούνταν με λάδι και στις μεσόγειες και τις βόρειες χώρες με ζωκό λίπος. Το αμυδρό φως του λύχνου φωτίζει τα συμπόσια των αρχαίων Ελλήνων, όπως μαρτυρούν οι αρχαίοι συγγραφείς αλλά και κεραμικά ή μεταλλικά λυχνάρια που ανασύρουν οι αρχαιολόγοι από τους αρχαίους τάφους. Σε εξελιγμένη μορφή, κατά τα νεότερα χρόνια, ήταν το φανάρι χειρός που περικλείονταν από τζάμι. Το γνωστό "Φανάρι του Διογένη", που δεν ήταν βέβαια, όπως οι εικονίζουν οι ζωγράφοι.

Μεγάλο πολιτισμικό βήμα για την ανθρωπότητα αποτέλεσε η χρήση του πετρελαίου. Το πετρέλαιο (έλαιο της πέτρας) ανακαλύφθηκε, μάλλον κοντά στην επιφάνεια της γης, τα πολύ παλιά χρόνια. Ήδη οι Βαβυλώνιοι (1300-1000 π.Χ.) χρησιμοποιούσαν το πετρέλαιο (ακατέργαστο ασφαλώς), ως άσφαλτο στην κατασκευή οικοδομών και για να επιστρώνουν τους δρόμους. Ακόμη, το "υγρό πυρ" των Βυζαντινών είχε ως

βάση το πετρέλαιο. Η διάλιση του πετρελαίου όμως άργησε πολύ να πραγματοποιηθεί. Το πρώτο διυλιστήριο στον κόσμο λειτούργησε το 1856 στο Πλοέστι της Ρουμανίας. Τα επόμενα χρόνια τα διυλιστήρια πετρελαίου ξεφύτρωσαν σαν μαντάρια σ' όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα στις πετρελαιοπαραγωγές χώρες. Τελοπάντων, το θέμα μας σ' αυτό το άρθρο δεν είναι το πετρέλαιο.

Το παράγωγο του πετρελαίου που χρησιμοποιήθηκε ως φωτιστικό μέσο είναι το λεγόμενο "φωτιστικό πετρέλαιο", ένα ήπιο προϊόν, μεταξύ

Αμερικάνικες πουκαμίσες (Διήγημα)

Οι ορεινοί πληθυσμοί της πατρίδας μας ποτέ στη μακραίωνη ιστορία μας δεν είχαν οικονομική ευρωστία. Με τον καιρό όμως είχαν αναπτύξει στοιχειώδη οικονομία, που τους εξασφάλιζε μια απλή ζωή. Καλλιέργεια δημητριακών και οσπρίων, αμπελουργία, δενδροκομία, αροτρίοντα και φορτιάτικα ζώα, λίγη κτηνοτροφία, λίγη μελισσοκομία, λιγ' απ' όλα, που έδιναν μια σχετική αυτάρκεια στην ορεινή αγροτική οικογένεια. Μετά την τρίχρονη αναγκαστική απομάκρυνση των ορεινών χωριών από τις εστίες τους (1947-1950) όλα τα παραπάνω εξέλιπαν. Επιστρέφοντας το 1950, βρήκαν τα χωριά τους ρημαγμένα. Τις κατοικίες και τους βοηθητικούς χώρους κατεστραμμένα, τους αγρούς ακαλλιέργητους, τα ζώα αφανισμένα. Χωρίς εργαλεία, χωρίς σπόρους, χωρίς ψωμί, οι άνθρωποι περιήλθαν σε πλήρη απελπισία.

Εκείνη την εποχή, κατά γενική παραδοχή, τον ορεινό πληθυσμό τον έσωσε η αμερικανική βοήθεια με τη γνωστή στους παλαιότερους UNRRA (Οργανισμός Περίθαλψης και Αποκαταστάσεως Ηνωμένων Εθνών). Υπήρχαν όμως και άλλες οργανώσεις και μεμονωμένοι ομογενείς της Αμερικής κυρίως- την Ευρώπη τη φτώχυνε κι εκείνη ο πόλεμος - που έκαναν εράνους και έστελναν βοήθεια στην Ελλάδα. Ο ορεινός πληθυσμός είχε ανάγκη των πάντων από ξυλεία οικοδομής, τρόφιμα, υπατισμό κ.λ.π.. Πιο πολύ είχε ανάγκη από υφασμάτινα. Τα ρούχα ήταν πανάκριβα και ο κόσμος δεν είχε χρήματα να τα αγοράσει. Έβλεπες τα παιδάκια να έρχονται στο σχολείο ξυπόλητα και με ετοιμόρροπα χλιομπαλωμένα ρούχα και σου σπάραζαν την καρδιά.

Τα αμερικάνικα ρούχα προέρχονταν κι εκείνα από εράνους. Κάθε Αμερικανός, ανάλογα με την οικονομική του κατάσταση, έδινε στον έρανο ότι μπορούσε, τα πιο πολλά φορεμένα, αλλά σε καλή κατάσταση, καθαρά και συνήθως σιδερωμένα. Στην πλειονότητά τους ήταν κάτι παρδαλές πουκαμίσες, παντελόνια, εσώρουχα κ.ά., ακόμα και γραβάτες, όλα σε σχέδια και χρώματα ασυνήθιστα στον τόπο μας. Υπήρχαν όμως και οι εύποροι Αμερικανοί που έδιναν ολοκαίνουργα κουστούμια, παλάτι, καπαρνίνες, ακόμα και γουναρικά και, σε αρκετές περιπτώσεις, έβαζαν στις τσέπες σημειώματα και διευθύνσεις και κάπου κάπου και κανένα δολλάριο!

Το Κατοχώρι -ας το πούμε έτσι - είχε έναν "Αμερικάνο", που όλοι έλεγαν τα καλύτερα λόγια για 'κείνον. Μετανάστευσε στην Αμερική πολύ νέος, εργάστηκε και πρόκοψε. Έλεγαν ότι ήταν πολύ καλός άνθρωπος, ευκατάστατος και έστελνε ταχικά εμβάσματα και ρούχα στους συγγενείς του. Ένα φθινόπωρο ο "Αμερικάνος" προσκάλεσε στην Αμερική τον αδελφό του, τον Τάσιο. Ο Τάσιος ήταν ένας καλοστεκουμένος εβδομηγάρης που περνούσε τις μέρες του στο καφενείο του μικρού χωριού και, επειδή τις εργάσιμες οι χωριανοί πήγαιναν στις δουλειές τους και το καφενείο ήταν άδειο από πελάτες, ο Τάσιος έβγαινε στο προαύλιο του σχολείου που ήταν και πλατεία του χωριού, και έπιανε κουβέντα με το δάσκαλο στα διαλείμματα. Αυτή την εποχή το συνηθισμένο θέμα ήταν το επικείμενο ταξίδι του στην Αμερική. Έδειχνε ανήσυχος και ρωτούσε το δάσκαλο για καθετί που είχε σχέση με το ταξίδι, την Αμερική, και τους Αμερικανούς, κι εκείνος τον κατατόπιζε και του έδινε κουράγιο.

Ήθελε και η μέρα του ταξίδιού· ο Τάσιος χαιρέτισε συγγενείς και φίλους και πρώτον απ' όλους το φίλο του το δάσκαλο, οι δικοί του τον έβγαλαν ως τη σάστη του λεωφορέου, του κούνησαν το μαντήλι και πήγε στο καλό του. Πέρασαν δυο, πέρασαν τρεις βδομάδες κι ο Τάσιος δεν έλεγε να επιστρέψει. Τους συγχωριανούς τούς έτρωγε η περιέργεια και όλη μέρα είχαν την κουβέντα του.

-Το βρήκε καλά ο Τάσιος στην Αμερική, έλεγαν, και δεν του κάνει καρδιά να την αφήσει!

Πέρασε σχεδόν ένας μήνας και μια μέρα οι χωριανοί είδαν ν' ανηφορίζει αργά το δρόμο ένας περιέργος άνθρωπος. Φορούσε μακριά, ως τα νύχια καπαρνίνα με στηκωμένο το γιακά, μια τεράστια ρεπούμπλικα, παρδαλή πουκαμίσα, πολύχρωμη γραβάτα και στα μάτια μεγάλα μάυρα γυαλιά. Ρωτούσαν ένας τον άλλο, αλλά κανένας δεν τον αναγνώρισε. Ο περιέργος επισκέπτης έφτασε ως το σχολείο και χτύπησε την πόρτα του δασκάλου. Τρόμαξε να τον αναγνωρίσει ο δάσκαλος!

-Πώς ντύθηκες έτσι, βρε Τάσιο· αγνώριστος έγινες!

-Έτσι ντύνονται στην Αμερική, είπε ο Τάσιος με καμάρι!

Τέλος, όλοι οι συγχωριανοί έμαθαν τα νέα για τον Τάσιο και για πολύ καιρό δηγούνταν τα καθέκαστα για εκείνον και το διασκέδαζαν. Σε λίγες ημέρες όμως, θέλεις το κατάλαβε από μόνος του, θέλεις τον έπεισαν οι δικοί του, ο Τάσιος επιανήλθε στην πρότερη συνηθισμένη αμφίεσή του και τα πειράγματα ξεθύμαναν...

Ο Τάσιος, στις συζητήσεις με τον αδελφό του στην Αμερική, περιέγραψε με τα μελανότερα χρώματα τη φτώχεια που μάστιζε τους

συγχωριανούς του κι εκείνος βάλθηκε να κάμει ότι μπορούσε για να τους ανακουφίσει. Ως πρώτη ενέργεια, συγκέντρωσε από γνωστούς και φίλους όσο ρουχισμό μπορούσε, για να ντυθούν τουλάχιστο οι μαθητές του σχολείου του χωριού του. Τοποθέτησε τα ρούχα σε δυο μεγάλα κιβώτια, τα ταχυδρόμησε και τηλεγράφησε στον ξάδερφό του, τον Κωσταντή, που διέθετε δυο γερά μουλάρια, να κατεβεί στο Σταθμό να τα παραλάβει, να τα μεταφέρει στο χωριό και να τα παραδώσει στο δάσκαλο.

Είναι περίεργο με τι αστραπαία ταχύτητα κυκλοφορούν οι ειδήσεις στα μικρά χωριά. Το νέο μαθεύτηκε αμέσως και στον πρώτο που μεταφέρθηκε ήταν ο δάσκαλος, όχι βέβαια από τον Κωσταντή, που περιέργως τηρούσε μια ανεξήγητη σιωπή. Την Τετάρτη, μέρα λαϊκής αγοράς, σχεδόν όλοι οι χωριανοί - όπως συνήθως- κατέβηκαν στην πόλη, για να πουλήσουν τα καυσόξυλα και να προμηθευτούν τα αναγκαία για την οικογένεια. Ασφαλώς, πρώτος και καλύτερος ο Κωσταντής. Εκείνη η Τετάρτη όμως δεν σαν τις άλλες. Η προσοχή όλων ήταν στραμμένη στον Κωσταντή. Τον παρακολουθούσαν διακριτικά σε κάθε βήμα του και το βραδάκι επιστρέφοντας στο χωριό, ένας μετάφερεν τις πληροφορίες στο δάσκαλο. Του είπαν ότι ο Κωσταντής φόρτωσε στα μουλάρια τα κιβώτια από το Σταθμό. Βγήκε από την πόλη, και στη Φαγάνα, σ' ένα λιβάδι ξεφόρτωσε και άφησε ελεύθερα τα μουλάρια να βοσκήσουν, ως αργά, ώσπου να φύγουν για το χωριό όλοι οι χωριανοί. Ύστερα άνοιξε τα κιβώτια, τοποθέτησε το ρουχισμό σε τσουβάλια που είχε μαζί του, τα φόρτωσε, και αργά το βράδυ έφτασε στο σπίτι του.

Εδώ έχει απόλυτη εφαρμογή η παροιμία: "Θέλει ο κλέφτης να κρυφτεί κι η χαρά δεν τον αφήνει!". Το πρωινό της επομένης η πολυμελής οικογένεια του Κωσταντή κυκλοφόρησε στο χωριό... σημαίοστοι σημείοι: σακάκια αμερικανικά με δερμάτινους αγκώνες οι νεαροί, γούνινες ζακέτες οι κοπέλες, θέλεγες πως ήταν Αμερικανοί τουρίστες! Τα μάτια των χωριανών όμως ήταν ορθάνοιχτα καταπάνω τους και ένας γλυπτρούσαν στο σχολείο και ζωγράφιζαν με ζωηρά χρώματα τα καθέκαστα στο δάσκαλο. Εκείνος παρέμενε σφίγγα, μέχρι παρεξηγήσεως, και δεν έβγαζε μιλιά από το στόμα του. Πέρασε κι ο Κωσταντής, τον χαιρέτισε, μα ούτε λέξη δεν είπε για το ρουχισμό.

Πέρασαν μερικές μέρες και στο διάστημα αυτό φάνεται πως η οικογένεια του Κωσταντή προχώρησε σε δεύτερη και τρίτη διαλογή του ρουχισμού, κι αυτό το συμπέραν οι χωριανοί από το γεγονός ότι εμφανίστηκαν και πιο μακρινοί συγγενείς με αμερικανικές πουκαμίσες! Τέλος, ένα πρωινό ο Κωσταντής κατάφατε στο σχολείο και είπε στο δάσκαλο ότι θα φέρει κάποια ρούχα που έστειλε ο "Αμερικάνος" για να μοιραστούν στους μαθητές του σχολείου. Συμφωνήθηκε η ώρα της διανομής του υφασμάτου και την επομένη διάσκαλος ενημέρωσε τα μέλη της Σχολικής Εφορείας και τον παπά του χωριού, και τους ζήτησε να παραβρίσκονται στη διανομή.

Συγκεντρώθηκαν οι μαθητές του σχολείου, που δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν τη χαρά τους για τα καινούργια ρούχα που τους περίμεναν, τα μέλη της Σχολικής Εφορείας και αρκετοί περιέργοι χωριανοί. Ο δάσκαλος ζήτησε από τον Κωσταντή ν' αδειάσει τα τσουβάλια με τα ρούχα και από τους σχολικούς εφόρους να τοποθετήσουν χωριστά κάθε ειδος. Όταν τελείωσε το μέτρημα, οι παρευρισκόμενοι κουνούσαν με αποδοκιμασία το κεφάλι. Στην πλειονότητά τους ήταν πουκαμίσες, φανέλες, σώβρακα, φουλάρια και γραβάτες! Ύστερα πήρε χαρτί και στυλό και άρχισε να γράφει: Τόσες πουκαμίσες, τόσα σώβρακα, τόσες φανέλες ... Αφού τελείωσε, ζήτησε να υπογράψουν την κατάσταση παραλαβής οι σχολικοί Έφοροι, ο παπάς, ο Κωσταντής και, τέλος, υπόγραψε και ο ίδιος. Παρακάλεσε τον Κωσταντή να δώσει τη διεύθυνση του "Αμερικάνου" για να του στείλει ευχαριστήρια επιστολή εκ μέρους του σχολείου, στην οποία θα επισυνάψει και την υπογραμμένη κατάσταση παραλαβής ... για να μη έχει κι εκείνος καμιά αμφιβολία για την εντιμότητα του Κωσταντή! Οι χωριανοί επικρότησαν με χαμόγελο Ικανοποίησης την εν

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

Το χρονογράφημά μας

Οι συνωμοσιολόγοι

Ποτέ και από καμιά κοινωνία δεν λείπουν εκείνοι που σκαρφίζονται δικής του έμπνευσης συνωμοτικές θεωρίες, για να απορρίψουν κάποιο μέτρο, είτε για να παραστήσουν τον σπουδαίο, είτε απλά από αντίδραση ή από ευπιστία και επιπολαίστητα.

Αυτό συμβαίνει, κατά κόρο, και με τα μέτρα που παίρνει η Πολιτεία για τον κορωνοϊό, την πανδημία που τείνει να καταστρέψει όχι μόνο τη χώρα μας, αλλά ολόκληρη την ανθρωπότητα.

- "Δεν υπάρχει κορωνοϊός! Όλα είναι ψέματα, κατασκευασμένα από τον διεθνή Σιωνισμό, από τον Σόρο και δεν ξέρω από ποιους άλλους, για να μας υποτάξουν στην παγκοσμιότητα!" λέει και χρειάζοταν ο κορωνοϊός για να επιβάλλουν την παγκοσμιότητα!

Οι εκατοντάδες χιλιάδες νεκροί σ' όλο τον κόσμο, η πρωτοφανής κινητοποίηση, τόσος πόνος, ο κίνδυνος οικονομικής κατάρρευσης και των πιο ισχυρών οικονομιών, όλα αυτά είναι της φαντασίας μας;

Απόποτος ο φύλος, επιμένει στη θεωρία του: "όλα ψέματα".

Είναι αλήθεια ότι οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στην κοινωνική συμπεριφορά επιδρούν, λίγο ως πολύ, σε όλο τον πληθυσμό, ανάλογα με την ψυχοσύνθεση καθενός. Όσο διαρκεί η επιδημία, τόσο επηρεάζεται η ψυχολογία των πολιτών. Όλο και περισσότερο θα ζούμε πρωτοφανείς καταστάσεις. Όλο και περισσότερο θα πληθαίνουν οι συνωμοσιολόγοι, οι "ψεκασμένοι", οι ευκολόπιστοι, οι εξυπνάκηδες κλπ.

Από την άλλη έχουμε τους νέους που, άπαξ και διαδόθηκε ότι ο κορωνοϊός δείχνει την προτίμησή του περισσότερο στους ηλικιωμένους, δεν εννοούν με τίποτε να στερηθούν τις παραλίες, τα μπαρ, τα ξέφρενα γλέντια τους, χωρίς να υποπτεύονται ότι εκεί "κάνει party" και ο κορωνοϊός. Όλοι αυτοί αποτελούν όχημα μεταφοράς της επιδημίας στο σπίτι, στους γονείς και στους παππούδες.

Μεγαλύτερη κατανόηση υπάρχει για τη μερίδα των θρησκευόμενων που

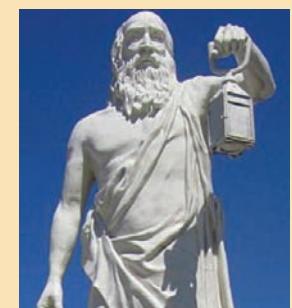
πιστεύουν ότι ο Θεός έχει εγκατασταθεί στο προσκέφαλό τους και έχει αναλάβει, κατ' αποκλειστικότητα, την προστασία τους. Μάταια, Πολιτεία, γιατροί και Εκκλησία, προσπαθούν να εξηγήσουν το αυτονόητο: ότι ο Θεός φροντίζει για την ασφάλεια όλων των όντων, επί της γης. Τα φτερωτά και τα ταχύποδα να αποφεύγουν τον κίνδυνο δια της φυγής. Στα βραδυκίνητα έδωσε άλλα μέσα: τα αγκάθια (σκαντόχοιρος), το κέλυφος (χελώνα), την προσαρμογή του χρώματός τους προς το περιβάλλον κλπ..

Στον άνθρωπο, το μόνο έλλογο ον, έδωσε τον ορθό λόγο, τη λογική, το μυαλό. Να σκέπτεται, να κρίνει και να αποφασίζει για την ασφάλειά του.

Κανείς δεν προτίθεται να αμφισβητήσει τις καλές προθέσεις τους, τη ακλόνητη πίστη τους, την ευλάβειά τους: αλλά, για να συνεχίσουν να εκδηλώνουν όλα τα παραπάνω, πρέπει να παραμείνουν ζωντανοί ή τουλάχιστο, υγείς. Ας σκεφτούν ακόμη ότι, αν γίνουν φορείς του ιου και τον μεταδώσουν σε συνανθρώπους τους, τότε διαπράττουν το πλέον θανάσιμο αμάρτημα.

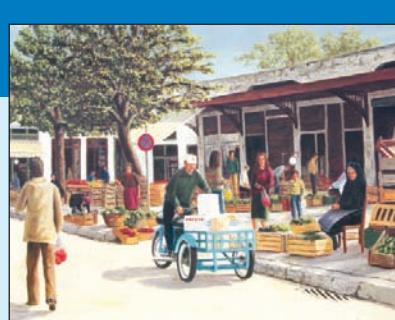
Ας κλείσουμε τ' αυτά μας σε όλους αυτούς, τουλάχιστο, ας τους δούμε με συγκατάβαση, και ας τηρήσουμε με ευλάβεια τα μέτρα προστασίας που μας συνιστούν οι ειδικοί: μάσκα-αποστάσεις- πλύσιμο χεριών- μακριά από συγκεντρώσεις, όπου αυτές και αν γίνονται. Η ζωή είναι μία και ακριβή!

Διογένης ο Κυνικός

«Ανθρωπον ζητώ!»

Όταν θυμάσιαι τα παριά

Σεπτέμβρης: ο μήνας που οι χωριανοί μας πλημμύριζαν την αγορά της Καρδίτσας. Στο τμήμα της οδού Διάκου, μεταξύ Πλαστήρα και Κουμουνδούρου, κάθε Τετάρτη -μέρα λαϊκής αγοράς- καλοκαίρι και φθινόπωρο, ανήκε στους Ραχουλιώτες. Δίπλα δίπλα- για να βολεύονται όλοι- οι κάσες με τα συκοστάφυλα, τ' αχλάδια και τα κυδώνια- Αύγουστο και Σεπτέμβρη- και αργότερα τα σακιά με τις πατάτες, τα καρύδια και τα κάστανα, και στα δυο πεζοδρόμια. Και πίσω όρθιοι οι χωριανοί -άνδρες και γυναίκες - να διαλαλούν τα προϊόντα τους και να συζητούν με τους αργόσχολους - δήθεν υποψήφιους αγοραστές - που μ' αυτό το πρόσχημα ταιριολογούνταν ένα σύκο από τον ένα, ένα από τον άλλο, ...έτσι για δοκιμή!

Εκεί εκτυλίσσονταν και σκηνές απείρου κάλλους. Γνωστός στους χωριανούς προγάστορας (κοιλαράς) Καρδίτσων περιερχόταν τα καφάσια, κοίταζε από δω, κοίταζε από κει, πίεζε τα σύκα με τα δάχτυλα και στο τέλος έβαζε και ένα στο σόμα και, άντε παραπέρα! Ο μπαρμπα-Γιάννης, στο τέλος δεν κρατήθηκε: "Τί τα πατάς, κακομοίρη! Πάρε καμία οκά, για να ενεργηθείς!"

Η διαφήμιση ήταν αυτοσχέδια, ανάλογα με την έμπνευση καθενός. Κάποιοι έμπιγαν πάνω στο σακί με τις πατάτες ένα κλαδάκι ελατόμπιτσας για να δείχνει την ορεινή τους προέλευση! Άλλοι δεν αρκούνταν στην σιωπηλή αυτή διαφήμιση και χρησιμοποιούσαν φωνητικές ατάκες: "Τάκα τάκα την πατάκα!" ή "Πάρτε, πάρτε πατακούλα, είναι απ' τη Ραχούλα!". Μ' αυτά και μ' αυτά ξεπουλούσαν τα προϊόντα τους, έκαναν τα λιγοστά ψώνια τους και επέστρεφαν στο χωριό.

Υπήρχαν όμως και προϊόντα που δεν παράγονταν στο χωριό, και προπαντός πράσα, κραμβολάχανα, κουνουπίδια και άλλα λαχανικά από εκείνα που χρειάζονται αρκετό νερό, το οποίο το καλοκαίρι ήταν λειψό στο χωριό. Γ' αυτό, κοντά στα Χριστούγεννα, όλοι οι χωριανοί επέστρεφαν από την πόλη μ' ένα μεγάλο δεμάτι πράσα στον τρουβά, που προορίζονταν για τα λουκάνικα. Και, μιας και γράφω για λουκάνικα, θυμήθηκα τη μακαρότσισσα τη μάνα μου. Στα λουκάνικα έβαζε τόσα πράσα που δύσκολα έχαρωρίζεις το κρέας- επιπλέον τα έκανε "λύσσα" σ' αλάτι! Όταν κάποτε τη ρώτησα, γιατί τα κάνει τόσο αλμυρά, μου απάντησε με τον πιο φυσικό τρόπο: "γιατί οι μέρες, παιδί μ', είναι πλειότερες απ' τα λουκάνικα!"

Όσο για τα φρούτα, είναι γνωστό ότι το χωριό μας είχε αφονία φρούτων, όλες τις εποχές. Εκείνα που μας έλειπαν ήταν τα εσπεριδοειδή. Στην αγορά της Καρδίτσας έρχονταν λιγοστά πορτοκάλια, μανταρίνια καθώς και μήλα, προερχόμενα, κατά το πλείστον, από το Πήλιο και ήταν αρκετά ακριβά, γ' αυτό οι γονείς μας σπάνια και πολύ λίγα αγόραζαν και, όταν άνοιγαν το πορτοκάλι, μας μοιραζαν μια φετούλα στον καθένα! Διηγούνταν μάλιστα την εξής ιστορία: Κάποιος χωριανός στο καφενείο, ρώτησε τους φίλους του: "Είναι κανένας άρρωστος στο Ζαϊρομαχαλά"; "Γιατί ρωτάς," του είπαν. Και η απάντηση του: "Είδα στο δρόμο φλούδες από πορτοκάλι!"

Σήμερα στην οδό Διάκου δύσκολα θα δεις χωριανό την Τετάρτη. Οι λιγοστοί χωριανοί που εμπορεύονται ακόμα τα ποιοτικά προϊόντα του χωριού μας, εγκατέλειψαν το παραδοσιακό στέκι των Ραχουλιώτων και διασκορπίστηκαν στο πολύβουνο φωτικής στη γωνία, με τα μυρωδάτα βότανά του, για να μας θυμίζει την ιστορία του παρελθόντος μας.

Ήταν εκείνη μια εποχή που δε μοιάζει σε τίποτε με τη σημερινή, γ' αυτό και στη νέα γενιά, όλα τα παραπάνω μοιάζουν ονειροφαντασίες! Αυτή όμως ήταν η πραγματικότητα, που οι παλαιότεροι τη θυμούνται καλά. Χειρότερη ή καλύτερη, δύσκολο να πεις. Οι άνθρωποι ήταν φτωχοί, αλλά "έβραζαν" όλοι στο ίδιο καζάνι και κανείς δεν ήταν πλούσιος.

Οι πιο ευκατάστατοι του χωριού ήταν εκείνοι που είχαν εξασφαλίσει μια μικρή σύνταξη! Σ' εκείνους ακουμπούσαν και οι υπόλοιποι, όταν τους πίεζε η ανάγκη. Πολεμούσαν τη φτώχεια τους με τα μέσα που διέθεταν, χωρίς να τους λείπει το χαμόγελο, τα αστεία, τα πειράγματα, που ήταν τα αλατοπίπερο της ζωής τους!

Αιθεροβάμων

Ένα "αντίο!" που πρέπει να πω...

Αγαπητέ φίλε, Κώστα

Στην μακρόχρονη σχέση μας ποτέ δεν πέρασε από το μαλό μου η σκέψη ότι μία μέρα θα έπρεπε να σου γράψω ένα αποχαιρετιστήριο γράμμα.

Δεν το πιστεύω και δεν το δέχομαι. Και όμως ο καθορισμός της μοίρας μας και κυρίως ο θάνατος είναι πάνω από την ανθρώπινη δύναμη και έξω από την ανθρώπινη επιθυμία.

Βιάστηκες να φύγεις, φίλε Κώστα. Όλα έγιναν τόσο γρήγορα και ακόμη δεν μπορώ να το πιστέψω. Ούτε τις τελευταίες ημέρες πίστευα ότι θα φθάναμε τόσο γρήγορα εδώ. Βλέπαμε το τέλος και πρώτος εσύ, αλλά η ψυχική σου δύναμη, η αξιοπρέπεια και η πλήρης πνευματική σου διαύγεια, μας έδινε επίδειξ ότι δεν θα μας άφηνες τόσο νωρίς. Την παραμονή του μεγάλου ταξιδίου, σε επισκέψη στο σπίτι.

Συζητήσαμε, με ρώτησες για όλους τους φίλους, να μάθεις νέα τους, με ρώτησες για το χωριό μας, τη Ραχούλα, και προγραμματίσαμε τις επόμενες κινήσεις για σένα.</